časopis gréckokatolíckej cirkvi · 37. ročník · 4. číslo · 13.02.2005 · 15Sk/Kč

slovo

Vzťah štátu a cirkví na Slovensku

Pascha

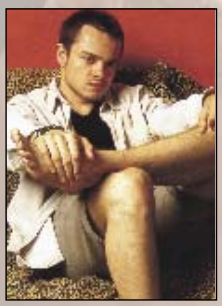

Život na víťaznej strane

15. výročie biskupskej vysviacky Mons. Jána Hirku

ÚVODNÍK

PhLic. Marko Rozkoš
košický
protopresbyter

Nerád čítam dlhé články. Medzi také patria i úvodníky. Hádam nebudem sám z čitateľov, ktorí vezmú do ruky časopis a najprv si v ňom všimnú fotografie a obrázky, potom očami „prebehnú" krátke články a až na treťom mieste sa pustia do čítania tých rozsiahlejších. A tie sa dajú dočítať len vtedy, ak sú zaujímavé.

Čo nás ľudí najviac zaujíma? Ak si všimneme obsah ľudských rozhovorov, témou číslo jeden je vždy človek. Je to téma diskutovaná z tých najrozmanitejších aspektov, ale nasmerovaná vždy k jednému cieľu: ako si vylepšiť svoju existenciu.

Odpovedí je mnoho a sú rozličné, ale všetky sú dôsledkom toho, ako vníma človek samého seba v zmysle otázky „Kto je človek?" alebo lepšie „Kto som ja?" Definície človeka ako takého možno rozdeliť do dvoch skupín. Tá prvá našla pre človeka meno „animal rationale" (rozumné zviera), ktorým ho nazval staroveký filozof Aristoteles. Človek vzniká a riadi sa zákonmi prírody. Svoju existenciu si môže vylepšiť tým, že prírodu ovládne a využije ju pre seba. Preto je potrebné dovoliť človeku, aby rozvinul svoje možnosti, a keďže človek je vlastne zvieraťom a zviera využíva predovšetkým svoje zmysly a predstavivosť, nie je dôvod brániť redukcii ľudskej formy existencie na zvieraciu, lebo jej rozvoj a evolúcia zabezpečí človeku dokonalosť. Ako tvrdí rakúsky psychológ a filozof S. Freud, človek je akýmsi „rezervoárom biologických síl", s čím súvisí aj „objav" 20. storočia – objav sexualizmu, ktorý je najväčšou biologickou silou, spoločnou nielen zvieratám, ale v istom zmysle aj rastlinám. Tento objav dáva nádej na vylepšenie tej oblasti ľudskej existencie, ktorá sa najviac podobá tomu „animal". Takých „objavov", ktoré sú dôsledkami chápania človeka ako „animal rationale", je dnes, samozrejme, viac a sú vyjadrené v materializme medicíny, sociológie, politiky či vedy. Je tu však evidentný paradox: čím je vylepšovanie ľudského života v tomto smere intenzívnejšie, tým viac sa človek vzďaľuje od šťastia a spokojnosti. Čím viac erotických programov v televízii a porno časopisov v trafikách, tým viac rozvodov, rozvrátených rodín a smutných detí...

Druhú skupinu odpovedí na otázku „Kto je človek?" spája názor, ktorý už v dávnom staroveku vyslovil filozof Platón. On chápal človeka ako „ducha" (psyché), ktorému najviac prekáža a škodí jeho spojenie s telom. Jedinou šancou pre rozvoj človeka je oslobodenie sa od závislosti na tele – hmote. Dôsledkom takého pohľadu na človeka je stav slobody ducha nezávislého od ničoho a nikoho iného, iba od seba samého. Sloboda sa však realizuje v konkrétnom konaní. Čo má preto človek robiť? Je potrebné naplniť život hodnotami. A keďže každý človek má svoj pohľad na to, čo je hodnotné a potrebné, každý nech sa sám rozhodne, akými hodnotami sa obklopí. Ľudský jazyk to nazýva liberalizmom. Napríklad, nemecký filozof F. Nietzsche videl svoju slobodu v tom, že vyhlásil „smrť Boha", ktorý ho obmedzoval, aby mohol zrealizovať svoju vlastnú hodnotu: moc. Tá mu mala zaručiť totálnu nezávislosť – stav nadčloveka. Takýto prístup k získaniu slobody a nezávislosti má však jeden háčik. Je poznačený nezodpovednosťou za druhých, čo v prípade nemeckého nacionalizmu prinieslo koncentračné tábory a smrť miliónov ľudí, v prípade ruského boľševizmu gulagy a dlhoročné prenasledovanie tých, ktorí zmýšľali inak; v hospodárskej oblasti to prinieslo „divoký" kapitalizmus, ktorého dôsledkom sú množstvá nezamestnaných a chudobných; náboženský liberalizmus priniesol morálny úpadok či rozvoj siekt, čo spôsobuje úžasnú neslobodu.

Žeby sa naozaj za dvetisíc rokov ľudského hľadania nenašiel lepší liek na šťastie? Božie zjavenie nás jednoznačne učí, že taký recept existuje. Priamo to súvisí s objavom ľudskej duše, ktorá je dôkazom toho, že nie sme len tvory, ale deti Otca, ktorý je v nebi. V tejto perspektíve je síce potrebný chlieb, ktorý živí biologickú zložku, aj zábava, ktorá osviežuje našu psychiku, ale pre úplné šťastie ľudskej bytosti je nevyhnutné, aby človek prežíval svoju existenciu v detinskom vzťahu úprimnosti a dôvery k svojmu Stvoriteľovi a Otcovi. Až toto dáva konečný zmysel nášmu prežívaniu a napĺňa nás takou intenzívnou istotou, ktorú nám ani chlieb ani zábava nikdy dať nedokážu.

Na tomto mieste je vhodné položiť otázku: „Ako vylepšuje našu ľudskú existenciu Ježiš Kristus?" Tak, že oslobodzuje a uzdravuje tú zložku osoby človeka, na ktorú zabúda tak materializmus, ako aj liberalizmus. Tou zložkou je ľudská duša (alebo, ak chceme, svedomie). Keď k Ježišovi spustili cez strechu ochrnutého, ktorý evidentne potreboval vylepšiť svoju existenciu, na údiv všetkých mu uzdravuje dušu: „Synu, odpúšťajú sa ti hriechy" (Mk 2, 5).

Všeobecná ľudská skúsenosť vraví, že čistej duši a pokojnému svedomiu sa nevyrovná ani zdravie tela, ani pocit bezhraničnej slobody ducha. Aký je záver? V súvislosti s témou našich rozhovorov o šťastí človeka je potrebné hovoriť o ľudskej duši. Ak chceme byť dokonalí a šťastní, pusťme sa do roboty a hľadajme svoju dušu. Nazrime častejšie do svojho vnútra a objavme v sebe okrem tela a ducha čosi, čo živorí... Budeme tak na najlepšej ceste ku kráse a hodnote života, ktorá nie je teoretická, ale overená konkrétnym ži votom mnohých ľudí, ktorých uzdravil Kristus.

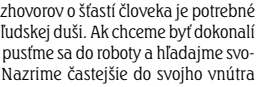

vyberáme z obsahu

15. výročie bisk. vysviacky J. Hirku 3

Správy z kresťanského sveta 4
Správy z domova 5-7

„Cirkvi bohatnú na štáte"
- pravda alebo klamstvo? 8-9
Vzťah štátu a cirkví na Slovensku 10-11
Kresťan vegetarián? 12
Pascha 13
Náš otec sv. Porfyros, gazský biskup 13
Pôstny čas 14
Život na víťaznej strane 15
V tú noc, keď bol zradený 20

slovo
časopis gréckokatolíckej cirkvi

■ Vydáva Gréckokatolícke biskupstvo a Petra, n.o. ■ Cirkevné schválenie: GBU Prešov, č.j. 3317/99. ■ **Šéfredaktor:** Mgr. Juraj Gradoš ■ **Cenzor:** Anton Mojžiš ■ **Redaktori:** ThLic. Peter Laca, Mgr. Marek Valenčík ■ **Jazyková úprava:** PhDr. Adriana Matoľáková, Mgr. Emília Bakajsová ■ **Adresa redakcie:** SLOVO, Hlavná 1, P. O. Box 204, 080 01 Prešov, *tel.:* 051-7562 668, *fax:* 051-7562 667, *e-mail:* slovogrk@greckokat.sk, *web stránka:* http://petra.grkatpo.sk/ ■ **Tlač a distribúcia:** Vydavateľstvo Michala Vaška Prešov ■ **Celoročné predplatné:** *Slovensko:* 390 Sk; *Okolité štáty:* 390 Sk + poštovné 870 Sk; (39 €); *Ostatná Európa:* 390 Sk + poštovné 1050 Sk (44 €); *Zámorie:* 390 Sk + poštovné 1640 Sk (80 $); číslo účtu: 400 180 6151/7500, SWIFT KÓD: CEKO SK BX, var. symbol: 2005 ■ *Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciame. Neoznačené snímky pochádzajú od autora článku.* ■ ISSN 1335-7492

Snímka z titulnej strany: Hlavná snímka: Ján Hirka (archív), Ďalšie snímky: Cerkov v Miroli (D. Dugas); Pascha; Relax (archív redakcie).

MYŠLIENKY O LITURGII

Kristus je tajomstvom (sviatosťou) Otca. To, čo je neviditeľné, stáva sa v sviatostiach (svätých tajomstvách) viditeľné.

Liturgia nie je niečo, čo my vymýšľame alebo vytvárame, ale niečo, čo sme prijali. Liturgia je pre nás normou – nie my sme normou pre liturgiu.

Hlavným celebrantom (slúžiteľom) našej liturgie je Ježiš Kristus.

To, čo sa deje v liturgii, nie je opakovaním minulosti, ale jej sprítomnením – všetci sme v istom zmysle stáli pod Kristovým krížom a boli pri jeho prázdnom hrobe.

Krst nie je návratom k starému Adamovi (minulosti), ale novým stvorením, novou realitou. Kresťanská liturgia je nasmerovaná na budúcnosť, nie na minulosť.

Návraty

K vzácnemu jubileu biskupskej konsekrácie prešovského emeritného biskupa, Mons. Jána HIRKU, Dr.h.c.

17. februára 2005 si pripomenieme udalosť, ktorá sa pred 15 rokmi odohrala v Prešove. Tri mesiace po nežnej revolúcii, 17. februára 1990, bolo celé mesto na nohách. Nielen mesto Prešov, ale aj široké okolie, ba pútnici prichádzali z celého Československa i zo zahraničia.

Duneli zvony, zaznievali piesne, nádherné kroje sa miešali s kňazskými a rehoľnými sutanami, elegantnými oblekmi, uniformami i detským dťavotom.

Bol to historický deň. Pre Cirkev, pre národ i pre svet. Po 14 rokoch od úmrtia otca biskupa ThDr. Vasila Hopku a po 40 rokoch násilnej likvidácie sa konečne slobodným biskupom Gréckokatolíckej cirkvi v Československu stáva dovtedajší ordinár a apoštolský administrátor tejto cirkvi s právami rezidenčného biskupa, pápežský prelát Mons. Ján Hirka.

Po totálnom umlčaní a administratívnom zrušení Gréckokatolíckej cirkvi v roku 1950 prichádza siedmy apoštol tejto Cirkvi. Po mori útrap, perzekúciách, po hierarchickom okyptení má Gréckokatolícka cirkev v Československu i mesto Prešov konečne svojho biskupa.

Situácia v tejto Cirkvi bola až do konca roku 1989 v kritickom stave a pod stálym štátnym a policajným dozorom. Jej práva boli minimálne a vo všetkom obmedzované. Na prípravu a výchovu kňazov bol určený numerus clausus /vymedzený počet/ s cieľom, aby táto Cirkev vymrela.

Preto nový prešovský biskup začínal svoju misiu takmer od nuly. Všetko bolo režimom zruinované. Všetko bolo treba stavať, obnovovať, zveľaďovať.

Nezabudli sme na tento stav, a preto podľa neho merajme ďalší vývoj tejto Cirkvi. I pri jasote, radosti a oslavách v prešovskej športovej hale sme všetci vedeli, že tento začiatok v každodennom živote bude náramne ťažký a bude vyžadovať obrovské úsilie nielen biskupa, ale aj všetkých kňazov a veriacich, ba i reprezentantov mesta Prešov, štátnych orgánov a ľudí dobrej vôle vo vlasti i za hranicami, ktorí sledovali a spolu s nami prežívali našu kalváriu.

Nový biskup však skoncentroval okolo seba práve všetky tieto priaznivé sily: osobnosti, jedincov, organizácie, cirkevné centrum, hľadal a nachádzal darcov, hlavne zo zahraničia. Umlčaná Cirkev mala totiž vysoký kredit tak doma, ako aj za hranicami.

No nechýbala mu ani odvaha. Vedel, že život Cirkvi nie sú len financie, ale súčasne, a hlavne, duchovné hodnoty, ktoré prezentujú kňazi. Preto bol iniciátorom a realizátorom vzniku kňazského seminára i bohosloveckej fakulty, ktorá sa stala súčasťou Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a ktorá ako prvá v Československu dávala možnosť študovať teológiu nielen adeptom kňazstva, ale aj laikom, ba dokonca i ženám.

Je priam neuveriteľné, že za 15 rokov sa Gréckokatolícka cirkev priam zázračne obnovila, narástla a naplno žije! Obnova biskupskej rezidencie, zriadenie a budovanie chrámov, farských budov, materských, základných i stredných škôl, obnovenie rehoľných spoločenstiev, vydávanie periodík, kníh, zakladanie náboženských spolkov, speváckych zborov na vysokej úrovni, laických a mládežníckych združení, katechetických a pastoračných centier a ďalšie aktivity, to všetko muselo prejsť hlavou, srdcom i rukami diecézneho otca biskupa Hirku. Tento úžasný štart a nasadenie, ľudsky povedané, hraničilo so zdravotným kolapsom! Ale on pamätal na biblické slová: „Horlivosť za tvoj dom ma stravuje!“ (Ž 69,10)

Napokon jeho aktivitou pri vedení procesov blahorečenia biskupov – mučeníkov Pavla Petra Gojdiča , ktorý bol zavŕšený v Ríme 4.11.2001, i ThDr. Vasila Hopku, ktorý bol zavŕšený 14.9.2003 v Bratislave už za nového prešovského biskupa Mons. Jána Babjaka, sa naša Cirkev dostala do celosvetového katalógu mučeníkov Kristovej Cirkvi a mesto Prešov sa stalo sídlom Božích mužov!

Životopis nášho emeritného prešovského biskupa otca Jána Hirku poznáme, preto sa vraciame do roku 1990, aby sme ho v tomto radostnom duchu pozdravili, s vrúcnosťou srdca mu ďakovali, zvolávali na neho Božie požehnanie, aby s ním bol stále ten, ktorý mu dával silu, milosť, zdravie i horlivosť získať a navrátiť to, čo sa stratilo, čo nám ukradli, a zveľadiť Božie kráľovstvo, Cirkev Kristovu, našu spoločnú rodinu.

Dielo vašich biskupských rokov, drahý náš jubilant, nech vám dnes zaznieva ako zvony našej katedrály, zvony celého Prešova a všetky naše zbory: Na mnohaja i blahaja lita!

Mons. Jozef TÓTH

K blahoželaniu sa pripája aj redakcia časopisu SLOVO a veríme, že na otca emeritného biskupa Jána HIRKU si v svojich modlitbách spomenú aj naši čitatelia.

Z KRESŤANSKÉHO SVETA

VATIKÁN: Keď mal pápež Ján Pavol II. tohtoročný príhovor k diplomatickému zboru pri Svätom Stolci, počúvali ho veľvyslanci 174 národov našej Zeme. S týmito krajinami udržiava Svätý Stolec plné diplomatické styky. Okrem týchto diplomatov akreditovaných pri Svätom Stolci sa na slávnosti zúčastnili aj zástupcovia z EÚ, Ruska, OOP a Suverénneho rádu maltézskych rytierov. V roku 1978, na začiatku pontifikátu pápeža Ján Pavla II., udržiaval Svätý Stolec diplomatické vzťahy s 85 krajinami. Západný Timor a emirát Katar sú posledné štáty, ktoré nadviazali plné diplomatické styky so Svätým Stolcom v roku 2002 (ZE/-zg-TK KBS).

UKRAJINA: Kresťanské cirkvi očakávajú od budúceho prezidenta etnické, náboženské i spoločenské zjednotenie Ukrajiny. Ekumenický patriarcha Carihradu Bartolomej I. vo svojom blahoželaní Juščenkovi vyjadril radosť nad jeho volebným víťazstvom a napísal: „Modlime sa neustále za to, aby Boh ukrajinskému národu, ktorý musel dlho trpieť, daroval pokoj, spravodlivosť, pokrok a slobodu pre všetkých občanov.“ Ďalšie blahoželania prišli od gréckokatolíckeho veľkoarcibiskupa Ľvova kardinála Ľubomyra Huzara, ako aj od hlavy Kyjevskej pravoslávnej cirkvi Filareta a Autokefálnej pravoslávnej cirkvi arcibiskupa Ihora (KP/-zg-TK KBS).

RÍM: Svätý Stolec zvolal na koniec januára doRíma zasadnutie členov Pápežskej rady pre migrantov a cestujúcich zodpovedných za pastoráciu rybárov a námorníkov, aby sa poradila o pomoci rybárom v juhoázijských krajinách. Ich existencia je ohrozená následkami záplav spôsobených vlnami cunami 26. decembra 2004. Sekcia tohto dikastéria s názvom Apoštolát mora sa venuje pastorácii rybárov, námorníkov a všetkých ľudí, ktorých druhým domovom je more. (ZE/-zg-TK KBS).

BIELORUSKO: Kardinál Kazimierz Swiątek, arcibiskup Minsko-mohilevskej arcidiecézy a apoštolský administrátor Minska, dostane podporu. Ako informovala Tlačová kancelária Svätého Stolca, menoval pápež Ján Pavol II. pre túto diecézu pomocného biskupa. Stal sa ním doterajší pomocný biskup Grodna Antoni Dziemianko. Kardinál Swiątek má 90 rokov a svoju arcidiecézu spravuje od roku 1991. Je najstarším diecéznym biskupom v Európe. (KP/-zg-TK KBS).

AFRIKA: Pápež Ján Pavol II. menoval svojho zvláštneho vyslanca na oslavy Svetového dňa chorých - predsedu Pápežskej rady pre pastoráciu v zdravotníctve kardinála Javiera Lozana Barragána. Tento rok sa budú konať v dňoch 9. až 11. februára 2005 v Afrike pod heslom: **Kristus - nádej pre Afriku**. Ich dejiskom bude svätyňa Yaoundé v Kamerune. Je to pútnické miesto Panny Márie - Kráľovnej apoštolov a má poskytnúť príležitosť „prejaviť národom tohto svetadielu, ktoré trpia závažnými nedostatkami zdravotníckej starostlivosti, konkrétnu solidaritu“, ako napísal Svätý Otec vo svojom Posolstve k 13. svetovému dňu chorých (ZE/-zg-TK KBS).

SVÄTÝ OTEC POVZBUDZUJE K SVEDECTVU JEDNOTY VO VIERE

V Klementínskej sále vo Vatikáne privítal 11. januára 2005 pápež Ján Pavol II. spolu s kardinálom Ignácom Moussa I. Daudom, prefektom Kongregácie pre východné cirkvi, 150 účastníkov tretieho zasadania medzieparchiálnej synody partikulárnej taliansko-albánskej cirkvi byzantskej tradície v Talianskuo. Delegáti eparchie Lungro a Piana degli Albanesi, ako aj predstavitelia monastierskeho exarchátneho teritória v Grottaferate sa zišli v Ríme na stretnutí na tému „Spoločenstvo a hlásanie evanjelia“.

Talianski gréckokatolíci prišli na Apeninský polostrov a ostrovy južného Talianska v 15. storočí po okupácii Albánska, Grécka a Balkánu vojskami Otomanskej ríše. Exarchátny monastier Svätej Márie v Grottaferate, asi 20 km od Ríma, bol založený pol storočia pred rozdelením kresťanov (tzv. Veľká schizma) v roku 1004 sv. Nilom. Je miestom práce a modlitby samostatného talianskeho rádu sv. Bazila (OSBI).

Svätý Otec delegátom synody povedal, že téma synody je „veľmi aktuálna pre vaše dve eparchie a pre exarchátny monastier. Ako dedičia spoločnej duchovnej otcovizne vaše opravdivé cirkevné spoločenstvá sú povolané svedčiť o jednote tej istej viery v rôznych spoločenských súvislostiach. Hľadajte chodníčky v teológii a askéze pre prípravu kňazov a členov inštitútov zasvätenéhož života …. ”

Svätý Otec poukázal na nádheru byzantského obradu, modlitby Eucharistie a vysluhovanie sviatostí. „Povzbudzujem vás neustávať v snažení, vyhľadávaní kontaktov, vzdávaní vďaky, starostlivosti o spoločnú liturgickú tradíciu s pravoslávnymi cirkvami, ktoré sa tiež horlivo usilujú oslavovať jediného Boha a Spasiteľa. Nech dobrotivý Pán Boh dopraje všetkým veriacim v Krista úplnú, živú jednotu v tej istej viere. Za toto sa modlím a prosím Pána Boha, aby vaša synoda prispela k pochopeniu a obnoveniu hlásania evanjelia vo vašich komunitách a tak isto, aby priniesla svieže ekumenické výhonky.”

Podľa VIS (Vatican Information Service) a ZENIT spracoval Vladimír Miroššay

UNESENÝ METROPOLITA BOL PREPUSTENÝ NA SLOBODU

17 . januára 2005 oznámil pre agentúru Reuters hovorca Apoštolského Stolca Joaquín Navarro Valls, že v irackom meste Mosul bol unesený Basile Georges Casmousa, metropolita sýrskeho obradu Metropolie Mosul. Riaditeľ tlačového úradu Apoštolského Stolca Joaquín Navarro Valls hneď 18. januára 2005 vydal oficiálne oznámenie po tom, čo sa vo Vatikáne dozvedeli, že unesený metropolita z irackého Mosulu bol prepustený na slobodu: „S veľkou vďakou sme sa dozvedeli o prepustení mosulského metropolitu, ktorý bol unesený… Svätý Otec bol neodkladne informovaný a ďakuje Bohu za šťastný koniec tohto incidentu. Nebolo zaplatené žiadne výkupné. Únos vyvolal veľké prekvapenie, pretože metropolita bol veľmi obľúbený tak u kresťanov, ako aj u moslimov.“

Metropolita Basile Georges je od roku 1999 na mosulskom metropolitnom stolci nástupcom terajšieho prefekta Kongregácie pre východné cirkvi Ignáca Moussa Daouda. Z celkového počtu asi 25 miliónov obyvateľov vojnou zmietaného Iraku je 750 tisíc kresťanov, pričom Chaldejskej obradovej tradície je z nich asi 525 tisíc. Sýrskych východných katolíkov je v Iraku asi 60 tisíc.

Podľa VIS (Vatican Information Service) spracoval Vladimír Miroššay

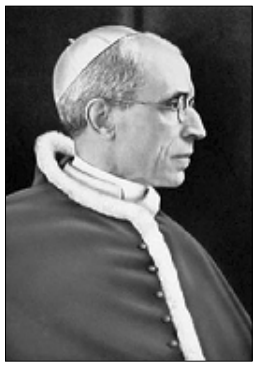

PROCES BLAHOREČENIA PIA XII. BUDE POKRAČOVAŤ V MARCI

Proces blahorečenia pápeža Pia XII. (1939-58) bude pokračovať tohto roku v marci jeho preskúmaním v Teologickej komisii. Ako informoval postulátor procesu páter Peter Gumpel, SJ, 14. januára 2005 rakúsku agentúru Kathpress, materiál, tzv. „Positio“, o živote a pôsobení pápeža Pia XII. je kompletný, vytlačený a postúpili ho na príslušnú vatikánsku kongregáciu. „V ďalšom kroku budú musieť historici vypracovať svoje posudky, ktoré takisto odovzdajú Teologickej komisii. Proces blahorečenia Pia XII. nie je v nijakom prípade zrušený,“ zdôraznil páter Gumpel.

KP/-zg-TK KBS

Prešovský eparcha sa stretol s členmi Spoločnosti Ježišovej

„Pri všetkom, čo robíme, je najdôležitejšia láska“, povedal prešovský eparcha Mons. Ján Babjak, SJ, v piatok 28. januára svojim spolubratom zo Spoločnosti Ježišovej počas archijerejskej svätej liturgie v gréckokatolíckej Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove.

V súčasnosti na Slovensku pôsobí 127 jezuitov v desiatich komunitách. Každoročne v januári majú stretnutie slovenskej provincie, ktoré sa tohto roku uskutočnilo v čase od 26. do 29. 1. v Exercičnom dome sv. Ignáca v Prešove.

Na provinčných stretnutiach hodnotia život v jednotlivých komunitách. „Zaoberáme sa tým, čo robíme, ako to robiť ešte lepšie“, informoval páter Ján Ďačok, predstavený Spoločnosti Ježišovej na Slovensku. Ako ďalej uviedol, zaoberali sa súčasnými spoločensko-kultúrnymi a ekonomickými podmienkami, výzvami tejto doby, ako aj možnými odpovedami na výzvy dnešnej spoločnosti.

Vladyka Ján Babjak, ktorý je členom Spoločnosti Ježišovej, v homílii vychádzal z 2. listu sv. apoštola Jána, v ktorom sv. Ján pripomína to prikázanie, ktoré je od začiatku – aby sme jeden druhého milovali: „A to je láska: žiť podľa jeho prikázaní. To je to prikázanie, ktoré ste počuli od začiatku, aby ste podľa neho žili.“ Tieto slová aplikoval na svojich bratov jezuitov ako aj na všetkých prítomných. Archijerejskú svätú liturgiu koncelebrovalo takmer päťdesiat pátrov jezuitov, medzi nimi aj emeritný banskobystrický biskup Mons. Peter Dubovský, SJ, provinciál jezuitov na

Slovensku p. Ján Ďačok, SJ, asistent generálneho predstaveného Spoločnosti Ježišovej pre Východnú Európu z Ríma p. Adam Žak, SJ, dekan Právnickej fakulty Pápežského východného inštitútu v Ríme p. Cyril Vasiľ, SJ, dekan Teologickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave p. Juraj Dolinský, bývalý provinciál z Čiech p. Vojtech Suchý a ďalší. Stretnutie pokračovalo priateľskými rozhovormi v rezidencii biskupského úradu.

Ľubomír Petrík/ISPB

Ples gréckokatolíkov v Bratislave

Rôznorodosť farského spoločenstva v Bratislave počas školského roka rozširujú študenti z celého Slovenska. O úskaliach duchovnej služby v našom hlavnom meste sa mali možnosť presvedčiť už viacerí duchovní otcovia. Svetlým vzorom alebo, ako sa hovorí,

výnimkou, ktorá potvrdzuje pravidlo, je naša mládež. Ukázala nám dospelým, ako sa v praktickom živote má uplatniť prikázanie lásky a jednoty. Na 15. januára pripravila pre našich veriacich veľmi milú spoločenskú akciu – 1. Gréckokatolícky ples v Bratislave. Uskutočnil sa v priestoroch UPC (Univerzitného pastoračného centra, kde sa každú sobotu slúži aj naša svätá liturgia). Postarali sa okrem hudby, občerstvenia a jedla aj o pekný kultúrny program, ktorý spestril svojím vystúpením detský folklórny súbor Kremienok pod vedením manželov Baginovcov. Samotný ples otvoril duchovným príhovorom o. Peter Rusnák a trojica organizátorov Miriam, Jozef a Milka, ktorí hovorili (skoro to isté) po slovensky, zemplínsky a rusínsky. Samozrejme, ako na každom takomto podujatí, ani tu nesmela chýbať tombola. Pekné ceny potešili všetkých výhercov. A ako to všetko dopadlo? Už dnes sa mnohí zaujímajú o termín ďalšieho plesu. Organizátori, ktorých vidíte na fotografii spolu s manželským párom ako výhercami mimoriadnej ceny, položili organizátorskú látku príliš vysoko. Bude v ich silách zopakovať niečo také alebo snáď lepšie aj o rok? Sami asi ťažko. Ale majú oporu a pomoc zhora. Bohu vďaka za všetko, naši mladí. Buďte vždy príkladom všade, kam vás Pán pošle.

Ak chcete vedieť viac nielen o plese, ale aj o našej farnosti, kliknite na www.grkat.nfo.sk/Bratislava

vďační veriaci z Bratislavy

SPRÁVY Z DOMOVA

TELGÁRT-VERNÁR-HRANOVNICA: V dňoch 18. až 25. sa každoročne koná Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov. Veriaci a predstavitelia rôznych cirkví sa stretávajú pri spoločnej modlitbe. V roku 2003 sa konali ekumenické dni v Hranovnici po prvýkrát. Po tejto dobrej skúsenosti si dovolili predstavitelia evanjelickej cirkvi a. v. a Rímskokatolíckej cirkvi v roku 2004 prizvať k modlitbe a účasti predstaviteľa pravoslávnej cirkvi z Vernára, a tak sa ekumena uskutočnila v dvoch dedinách – v Hranovnici a Vernári.

V roku 2005 sa pri príprave urobil ďalší krok a k účasti bol pozvaný aj gréckokatolícky farár z Telgártu. Ekumenické dni 2005 sa konajú už v 3 obciach – v Telgárte, Vernári a v Hranovnici a v 4 kostoloch – gréckokatolíckom, pravoslávnom, rímskokatolíckom a evanjelickom. Za týmito informáciami treba vidieť aj čosi historické. Napríklad, pred rokom pri týchto pobožnostiach vošlo do dejín, že v pravoslávnom kostole prvýkrát kázala evanjelická duchovná, to isté platí aj o prítomnosti pravoslávneho arcidekana v evanjelickom kostole v Hranovnici. To, že v tomto roku sa modlitieb zúčastnil aj gréckokatolícky duchovný, je veľké v tom, že ako predstaviteľ náboženskej obce gréckokatolíkov z Vernára sa bude modliť s pravoslávnym kolegom. História spred niekoľkých rokoch písala aj čosi iné a opačné. Poznatok z minulých rokov jasne hovorí o vzájomnej radosti, ktorú majú veriaci jednotlivých cirkví, že sa takto stretnú a modlia sa (Pavol Adamčiak).

PREŠOV: V malej zasadačke Biskupského úradu v Prešove sa uskutočnilo dňa 24. januára 2005 formačné stretnutie seminaristov, ktorí ukončili bohoslovecké štúdiá a neprijali ešte kňazské svätenie. Formačné stretnutie viedol o. ThDr. Peter Vansač, PhD., ktorý seminaristom hovoril príbeh z evanjelia o márnotratnom synovi. Okrem iného sa zmienil o ceste, ktorú syn podstúpil, a zároveň položil otázku, v ktorej etape cesty sa nachádzame my všetci. Pritom s nádejou poznamenal: „Verím, že všetci stojíme pevne pri Otcovi, v pokore, láske a modlitbe.“ Jeho úvaha pokračovala zamyslením, prečo odchádza syn od otca, vari mu nie je pri ňom dobre? Hanbí sa mu to povedať, preto volí formu: daj mi časť majetku, ktorá mi patrí. A otec mu ju dáva. Po premrhaní majetku s neviestkami sa vracia domov a otec ho prijíma s láskou a otvorenou náručou.

Ďalej otec Peter Vansač pokračoval v tom, ako sa správal starší brat po návrate svojho mladšieho brata domov. Starší brat vôbec nepochopil otcovu lásku. Otec Peter poukázal na to, že práve kňazi sú ako starší bratia z príbehu v evanjeliu. Lebo často dávajú pociťovať ľuďom tvrdosť a stavajú sa tak do pozície starších bratov, ktorí nepochopili otcovu lásku. Sú tu na to, aby neodsudzovali, ale aby pomohli, prijali každého. Tragédiou je, že „starší bratia“ nechcú, nedokážu pochopiť otcovu lásku. Stoja pri oltári, slúžia a majú s tým problém. Kňaz, ktorý berie svoje

➲➲➲

kňazstvo vážne, má stáť pri otcovi a má sa snažiť pochopiť jeho lásku.

V závere formačného stretnutia bola voľná diskusia s otcom Petrom Vansačom vo forme otázok a odpovedí, a zároveň bol dohodnutý februárový termín ďalšieho stretnutia. V biskupskej kaplnke pozdravil chlapcov prešovský vladyka Ján a spoločnou modlitbou bolo formačné stretnutie ukončené (Peter Laca).

KOŠICE: Týždeň modlitieb za jednotu kresťanov vyvrcholil v Košiciach ekumenickou bohoslužbou dňa 24. januára 2005 v Dome umenia. Podujatie pripravilo Ekumenické spoločenstvo cirkví a náboženských spoločností na území mesta Košice a zúčastnili sa na ňom zástupcovia deviatich kresťanských cirkví a predstaviteľ židovskej náboženskej obce v Košiciach. „Dnešný človek pohída základom duchovnej stavby, ktorým je Kristus. Európa sa hanbí za svoje duchovné korene. Modlime sa, aby sme v spoločenstve s Kristom vedeli čeliť novopohanstvu siekt a východných náboženstiev...“ zdôraznil v príhovore vladyka Milan Chautur, gréckokatolícky biskup.
Modlitbu prítomných popretkávali svojimi vystúpeniami gréckokatolícky Katedrálny zbor sv. Cyrila a Metoda a evanjelický cirkevný zbor Chválospev. Na záver podujatia udelil áronovské požehnanie Dušan Havrila z evanjelickej cirkvi a. v. Vzájomný znak pokoja dotvoril atmosféru bratskej jednoty a lásky, ktorú je potrebné žiť aj v každodennej praxi (Michal Hospodár/GKAE).

PREŠOV: V súvislosti so zmluvou o výchove a vzdelávaní medzi SR a Vatikánom má Cirkev úlohu vykonávať hospitácie a inšpekciu na hodinách náboženstva a náboženskej výchovy. V zmysle tejto zmluvy menovali Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, prešovský eparcha, a Mons. Milan Chautur, CSsR, košický exarcha, kňazov, ktorí sa dňa 25. 1. 2005 zúčastnili seminára v Metodicko-pedagogickom centre v Prešove s názvom „Metodické vedenie hospitácie na hodinách náboženstva a náboženskej výchovy, vyhodnotenie záznamu a vedenie pohospitačného pohovoru“. Prednášateľom bol PaedDr. Ivan Pavlov, Phd., riaditeľ MPC. Títo kňazi budú v budúcnosti vykonávať hospitácie u kňazov a katechétov vyučujúcich náboženskú výchovu a náboženstvo – východný obrad (Diecézny katechetický úrad Prešovskej eparchie).

PREŠOV: „Vy ste Kristovi.“ Tieto slová z Prvého listu Korinťanom boli hlavnou myšlienkou ekumenickej bohoslužby slova, ktorá sa na záver Ekumenického týždňa modlitieb za jednotu kresťanov uskutočnila v utorok 25. januára v Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove. V gréckokatolíckej katedrále sa stretli veriaci bratskej, evanjelickej, gréckokatolíckej a rímskokatolíckej cirkvi spolu so svojimi duchovnými pastiermi. Božie slovo prednieso kazateľ bratskej cirkvi Daniel Jurčo. „Naša hodnota spočíva v tom, že patríme Kristovi“,

Mons. Irenej Bilyk navštívil emeritného prešovského biskupa Mons. Jána Hirku

Mons. Ján Hirka, prešovský emeritný biskup, prijal v pondelok 10. januára 2005 v súkromnom byte v Prešove na Solivare Mons. Ireneja Bilyka, eparchiálneho biskupa ukrajinskej Gréckokatolíckej cirkvi z eparchie Bučač, ktorá sa nachádza v Ternopoľskom regióne Ukrajiny, aj s jeho 6-členným sprievodom. Biskupi ukrajinskej Gréckokatolíckej cirkvi sú veľkými priateľmi o. biskupa Hirku.

Rozhovory otcov biskupov boli poznamenané poslednými udalosťami na Ukrajine a podľa ich mienky by mohli byť pre ľud Ukrajiny i pre Gréckokatolícku cirkev pozitívnym prínosom.

Celá návšteva sa niesla aj v znamení sviatkov Národenia Pána, ktoré ukrajinská Gréckokatotolícka cirkev slávi podľa juliánskeho kalendára. Teda aj za spevu ukrajinských

kolied a liturgických piesní zo sviatku Narodenia Pána v kaplnke i pri stole.

Po srdečnej rozlúčke hostia pokračovali v ceste do Poľska, kde mali v pláne návštevu gréckokatolíckej metropolie v Przemyšli.

Andrej Rusnák

Slávnostný deň Dúbravčanov

Do farnosti Dúbravka zavítal dňa 12. decembra 2004 vladyka Milan Chautur, košický exarcha, aby v gréckokatolíckom chráme vykonal posviacku ikonostasu a bohoslužobných predmetov. Posviacky sa zúčastnili veriaci gréckokatolíckej, rímskokatolíckej a pravoslávnej cirkvi v našej obci a veriaci zo susedných obcí.

Po posviacke nasledovala archijerejská svätá liturgia, ktorú spolu s o. biskupom slávil náš duchovný otec Róbert Demko, naši kňazi – rodáci, o. Michal Moskaľ, o. Dušan Seman, o. Vlastimil Bajužík, o. Ján Sabol, ktorý v Dúbravke pôsobil 20 rokov, a ďalší kňazi z okolia.

V homílii vladyka Milan charakterizoval terajšiu situáciu prežívania Vianoc, ktorá sa nenesie v duchovnom prežívaní, ale skôr v konzumnom (materiálnom) spôsobe života.

Počas bohoslužby spieval domáci chrámový zbor pri miestnom Chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky pod vedením Mgr.

Martiny Bajužíkovej. Do programu sa zapojil aj mládežnícky zbor, ktorý vedie pani Marcela Demková.

V závere slávnosti duchovný otec Róbert Demko vyjadril poďakovanie vladykovi Milanovi za jeho prítomnosť a venoval mu ikonu Presvätej Bohorodičky, ktorú sám napísal.

Po skončení slávnosti v chráme sa pozvaní hostia stretli v dome kultúry pri spoločnom obede.

Alžbeta Bajužíková

Prvý trvalý diakon v Prešovskej eparchii

Prvýkrát v histórii Prešovskej eparchie bol v sobotu 29. januára udelený trvalý diakonát. V Katedrále sv. Jána Krstiteľa v Prešove z rúk prešovského eparchu Mons. Jána Babjaka, SJ, prijal diakonské svätenie Mgr. Rudolf Hreňo. Je absolventom Gréckokatolíckej bohoslovecke fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a zatiaľ pôsobil ako katechéta. Diakonát je prvým stupňom sviatostného kňazstva. Vo východnom obrade sa táto služba spája predovšetkým s čítaním evanjelia a liturgickou službou pri oltári s biskupom alebo kňazom. Biskupovi a kňazom pomáha rôznymi službami aj v pastorácii a evanjelizácii.

Vladyka Ján Babjak v homílii povedal: „Diakon dostáva moc k službe, aby bol v tomto svete znakom Ježiša Krista“. Novému diakonovi povedal: „Cesta do neba pre teba vedie cez službu trvalého diakona. Si prvý v našej miestnej cirkvi, ktorý takúto službu prijíma. Teda, buď prvý aj v horlivosti a službe. Ži tak, aby tvoj život nezatieňoval Krista, ale, naopak, aby ukazoval cestu k nemu. Ty máš byť v Cirkvi ten, kto bude ohlasovať radostnú zvesť a žiť ju. Toto je veľmi potrebná služba tomuto svetu. Aj my všetci sme pozvaní k službe. Služba diakona je však výnimočná , lebo diakon je pomocníkom biskupa a kňaza“.

Slávnosť v katedrále skrášlil Zbor sv. Romana Sladkopevca z prešovského kňazského seminára a novovzniknutý miešaný spevácky zbor, ktorý pôsobí v Chráme blahoslaveného biskupa Pavla Petra Gojdiča na Sídlisku III. v Prešove.

Ľubomír Petrík/ISPB

Spiritualita drevených kostolíkov

Čarovné prírodné scenérie v severovýchodnom cípe nášho Slovenska sú harmonicky dopĺňané neobvyklými drevenými kostolíkmi, pútajúcimi svojou architektonickou bizarnosťou i skrytým duchovným obsahom pozornosť návštevníkov z celého sveta.

V drevených katedrálach vnímame úctu a lásku gréckokatolíckych veriacich k dielu svojich predkov, ktorých majstrovstvo a umelecká imaginácia, prameniaca z pokory pred Stvoriteľom, napĺňa obdivovateľov vrúcnym a úprimným duchovným zážitkom.

Ťažko niečím merateľné kultúrne bohatstvo tohto kraja, zmaterializované v drevených chrámoch, je spojené s očividnou biedou pôvodného aj súčasného obyvateľstva. Tento kontrast iba zvýrazňuje známu skutočnosť, že najväčšie hodnoty ľudského ducha prýštia z utrpenia či deficitu hmotných statkov.

Autor publikácie Ofera pre drevené chrámy Jozef Červínka nás s veľkou zanietenosťou a príchylnosťou k prostým dedinčanom sprevádza po 22 kostolíkoch, z ktorých každý je výrazný svojou individuálnosťou, históriou, poznačený tým, čomu zvykneme hovoriť „genus loci“.

V krátkych príbehoch nám žurnalistickou formou približuje nesmierne obetavé ženy i mužov, ktorí nezištne a s láskou, bez ohľadu na často extrémne výkyvy počasia, na vlastné povinnosti venujú svoju životnú energiu i voľné chvíle udržiavaniu svätostánkov, rekonštrukciám a sprevádzaniu cudzincov.

Obdivné a uznanlivé zápisy v pamätných knihách akcentujú nadregionálne i nadslovenské poslanie východných ikon, krížov, drevených skulptúr, ktoré svojou bezprostrednosťou zasahujú vedomie moderného človeka, apelujú na jeho cit, vracajú ho k počiatkom vzniku základných morálnych hodnôt Desatora.

Svojráznosť a neopakovateľnosť drevených kostolíkov je základným prejavom nábožnosti obyvateľov tohto drsného, no krásneho podkarpatského kraja, je dôvodom na hrdosť na svojich predkov, prejavom spontánnej sily a tvorivých schopností.

Členská kniha je tou najlepšou nevtieravou reklamou pre všetkých, ktorí ešte neskúsili éterickú príťažlivosť podkarpatských malebných drevených skvostov, súzvučiacich s podivuhodnou nádherou karpatskej prírody. Nesporne vás zaujmú aj zábery jednotlivých chrámov, no sme presvedčení, že realita prekoná všetky vaše očakávania bohatstvom estetických a duchovných zážitkov.

Jozef Červínka: Ofera pre drevené chrámy

Vydal BYZANT, s. r. o., vydavateľstvo Spolku sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach 2004 ako členskú knihu pre členov SSCM

Zodpovedný redaktor: o. ThDr. Michal Hospodár

PhDr. Ernest Sirochman

Z večeradla k medailám

Už dva roky sa niekoľko rodín pravidelne raz v mesiaci stretáva v „nebíčku“ na prešovskej fare, aby spolu s Presvätou Bohorodičkou vyprosovali požehnanie pre celú našu diecézu. Počas eucharistického roka konáme tieto večeradlá v Katedrálnom chráme sv. Jána Krs-

titeľa. Vždy po skončení spoločných modlitieb sme začali chváliť Pána Boha športom. Svätý ruženec vystriedala stolnotenisová raketa.

Z týchto večeradiel, modlitieb detí, mládeže a rodín, vzišla myšlienka usporiadať v spolupráci s otcom dekanom G. Székelym vianočný turnaj v stolnom tenise. Po nevyhnutných prípravách sa turnaj mohol dňa 4.12.2004 slávnostne otvoriť. Súťažiaci boli rozdelení do piatich kategórií. Celý turnaj sme ukončili 16.1.2005 slávnostným odovzdávaním cien. Hlavnú cenu – „Pohár dekana“ odovzdal otec dekan víťazovi v kategórii mužov. Stal sa ním otec Peter Šturák. Z víťazstva, vecných cien, diplomov a medailí sa vo svojích kategóriách tešili aj Dominik Petrík, Lukáš Dvorščák, Barbora Boháčová a Andrea Nakatová. Povzbudila nás hojná účasť veriacich z farnosti Ochrany Bohorodičky (mesto) a farnosti P. P. Gojdiča (Sídlisko III) v Prešove.

Vďaka skúsenosti z tohto turnaja sme sa rozhodli usporiadať veľkonočné zápolenie šachistov. Prvé šachové partie sa začnú 13.2.2005. Celé stretnutie otvoríme spoločnou modlitbou večeradla, ktoré obetujeme aj za požehnanie všetkých účastníkov turnaja.

Cez Presvätú Bohorodičku sa pomaly dostávame k víťazstvám v športe. No cez ňu sa najrýchlejšie priblížime k tomu najväčšiemu víťazovi, k Pánu Ježišovi. On nám môže zo svojej milosti udeliť tú najväčšiu cenu – cenu blaženého života v nebeskej vlasti.

organizátori turnaja

SPRÁVY Z DOMOVA

zdôraznil vo svojom príhovore. Ekumenickú slávnosť obohatil staroslovienskymi spevmi Katedrálny spevácky zbor. V závere bohoslužby zaznela modlitba: „Milovaný Bože, ďakujeme Ti, že si nás urobil jedno v Kristovi. Daj nám fantáziu a odvahu spoločne budovať Cirkev v jednote a láske. Daj, nech sú naše životy a životy našich cirkví svedectvom o tvojej láske k nám a k celému stvorenstvu“ (Ľubomír Petrík/ISPB).

TREBIŠOV: Študenti a profesori Cirkevného gymnázia sv. Jána Krstiteľa v Trebišove ďakovali za uplynulý polrok školského roka v Kaplnke Krista Kráľa o. baziliánov v Trebišove. V piatok 28. januára tu pre nich slávil sv. liturgiu vladyka Milan Chautur, košický exarcha. Vo svojej kázni povzbudil študentov do usilovnej práce na vlastnej intelektuálnej formácii. „Boli by ste proti sebe, keby ste neštudovali“, uviedol a pripomenul, že šanca študovať na cirkevnej škole sa spája aj s rozvíjaním charakterových a morálnych hodnôt. Na záver sa prihovoril riaditeľ gymnázia Ján Bodnár, ktorý poukázal na niektoré rezervy v procese vzdelávania a poďakoval prítomným pedagógom i cirkevným predstaviteľom za spoluprácu. Na slávnosti bola prítomná za zriaďovateľa školy ctih. s. Emília Turčaníková, OSBM. Škola existuje desať rokov a má v súčasnosti 237 študentov (Michal Hospodár/GKAE).

CERNINA: Molebenom k blahoslavenému biskupovi Pavlovi Petrovi Gojdičovi sa v sobotu 29. januára začal v Cernine futbalový turnaj miništrantov Svidníckeho protopresbyterátu. V miestnom Chráme sv. Kozmu a Damiána pri relikviách bl. P. P. Gojdiča, ktoré putujú po Prešovskej eparchii, slúžil moleben protopresbyter Marek Pulščák.
Futbalového turnaja sa zúčastnilo 52 miništrantov z gréckokatolíckych farností Cernina, Hrabovčík, Mlynárovce, Stročín, Vyšný Orlík, Svidník a z filiálnych obcí Rovné a Kurimka. „Na prvom mieste sa umiestnili miništranti z Rovného, na druhom zo Svidníka a na treťom mieste miništranti z vyšného Orlíka“, informoval Michal Kočiš, správca farnosti Cernina a člen Komisie Prešovskej eparchie pre mládež (Ľubomír Petrík/ISPB).

PREŠOV: Apoštolský nuncius na Slovensku Mons. Henryk Józef Nowacki zavítal v sobotu 29. januára na Gréckokatolícky biskupský úrad v Prešove, kde ho privítal prešovský eparcha Mons. Ján Babjak, SJ. V nedeľu 30. januára sa vladyka Ján Babjak zúčastnil na slávnosti v rímskokatolíckom Kostole sv. Mikuláša v Prešove, kde spolu s pomocným košickým biskupom Mons. Bernardom Boberom koncelebroval svätú omšu, ktorej hlavným celebrantom bol apoštolský nuncius. Otec nuncius potom spolu s biskupom Bernardom Boberom navštívili Dom sv. Jozefa reholných sestier Congregatio Jesu, kde slávili Eucharistiu pre sestričky v dôchodkovom veku (Ľubomír Petrík/ISPB).

„Cirkvi bohatnú na štáte“ - pravda alebo klamstvo?

Rozhovor s ThLic. Michaelou Moravčíkovou, riaditeľkou Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví Slovenskej republiky

Slovensko je členom Európske únie, ako táto skutočnosť ovplyvňuje cirkevnú politiku v Slovenskej republike? Možno hovoriť o nejakých celoeurópskych trendoch?

Dá sa povedať, že konfesijné právo je v rámci Európskej únie jednou z oblastí práva, ktoré sa vyznačujú najväčšou rôznorodosťou. Ich rozmanitosť odráža rozmanitosť kultúr a identít. Možno však vnímať isté konvergencie. Postupne zanikajú právne dôsledky historických proticirkevných afektov. Náboženstvo je hodnotené ako podstatná súčasť spoločenského života, štáty vytvárajú predpoklady na uplatňovanie náboženských potrieb obyvateľov, rozširuje sa pole pôsobností cirkví a náboženských spoločností. Tieto skutočnosti treba vnímať v širšom rámci starostlivosti o základné ľudské práva. Možno tiež vnímať všeobecný trend smerujúci k uznaniu práva na sebaurčenie náboženských spoločností a tiež môžeme vnímať tendencie smerujúce k oslabeniu postavenia štátnych cirkví v krajinách, kde štátne cirkvi existujú.

Právo na náboženskú slobodu patrí k spoločným ústavným tradíciám členských štátov EÚ, je mu venovaná stále väčšia pozornosť. Európsky súdny dvor viackrát rozhodol tak, že uznal náboženské ohľady za záujem hodný ochrany prostredníctvom práva spoločenstva.

Na druhej strane si tiež nemožno nevšímať pôsobenie rôznych deštruktívnych skupín, nábožensky motivovaný extrémizmus a terorizmus, zlyhávanie integračných mechanizmov, konzervatívno-liberálny hodnotový zápas v európskom priestore.

Na politickej scéne sa dnes veľa hovorí o financovaní cirkví. Prebiehali v poslednom období nejaké rokovania o tejto problematike?

Súčasný model ekonomického zabezpečenia cirkví a náboženských spoločností v Slovenskej republike je výsledkom historického vývoja a politického konsenzu. Ministerstvo kultúry a naše pracovisko (Ústav pre vzťahy štátu a cirkví) už v roku 1997 organizovali medzinárodnú konferenciu o modeloch ekonomického zabezpečenia cirkví a náboženských spoločností. Konala sa preto, lebo táto téma už bola na pôde ministerstva kultúry otvorená. Veľmi vážna debata o spôsoboch financovania cirkví prebieha minimálne od roku 2000. Vtedy vláda prijala uznesenie, ktorým ministrovi kultúry uložila, aby predložil do konca júna 2001 návrh novely zákona o hospodárskom zabezpečení cirkví. Dá sa povedať, že ihneď potom minister zriadil pracovnú skupinu zloženú zo zástupcov ministerstva a cirkvami delegovaných zástupcov. Následne vznikol návrh zákona o finančnom zabezpečení cirkví a náboženských spoločností, ktorý prešiel medzirezortným pripomienkovým konaním, legislatívnou radou vlády... Dostal sa na rokovanie pléna národnej rady, ale bol z programu stiahnutý na základe poslaneckého návrhu.

Aké zmeny tento návrh obsahoval?

Návrh síce zachoval podstatu doteraz uplatňovaného modelu – dotačný princíp, ale poskytovanie finančných prostriedkov limituje so zreteľom na počty členov jednotlivých cirkví a zohľadňuje špecifické podmienky pôsobenia cirkví ich kategorizáciou podľa veľkosti. Súčasný model sa javil ako nevyhovujúci z viacerých dôvodov. Ak to ale naozaj veľmi zjednoduším, tak zakotvuje princíp, že ak by niektorá cirkev zvyšovala počet svojich duchovných ad absurdum, štát je na základe zákona povinný ich platiť. Teoreticky by všetci členovia cirkvi mohli byť duchovnými a štát by mal povinnosť ich financovať. Samozrejme, že to cirkvi nerobia, ale okrem ich vlastných vnútorných mechanizmov, teda ich vlastnej morálky, právne (mám na mysli svetské právo) by im v tom vlastne nič nebránilo. Nový návrh zákona tento princíp odstránil. Cirkvi by mohli mať ľubovoľný počet duchovných, ale štát by prispieval len na počet, ktorý by súvisel s počtom členov cirkvi a „akčným rádiom“ duchovného. Ďalších duchovných - ak by cirkvi chceli mať väčší počet, by museli platiť z vlastných zdrojov. Takisto by bola daná istá výška príspevku na platy duchovných zo štátneho rozpočtu (v návrhu bolo stanovené, že nesmie byť nižší ako minimálna mzda a nesmie byť vyšší ako jej trojnásobok). Cirkvi by, samozrejme, mohli poskytovať duchovným platy podľa svojich vnútorných predpisov, ale ak by mali byť vyššie ako rozpätie určeného príspevku, opäť by ich museli doplácať z vlastných zdrojov.

Bol by nejaký iný model na Slovensku vhodnejší?

Netvrdím, že súčasný model je ideálny, isteže má svoje slabiny. Návrh z roku 2001 sa pokúšal niektoré z nich odstrániť. Aj uvedený návrh zákona bol prezentovaný ako prechodná legislatíva. Vnímam, že aj cirkvi sa intenzívnejšie zaoberajú touto problematikou. Myslím si, že na oboch stranách je záujem o korektné štátno-cirkevné vzťahy a zdravý spôsob ekonomického zabezpečenia cirkví a náboženských spoločností. Vývoj ukazuje, že záležitosti identity, slobody náboženskej viery a náboženských prejavov sa budú hlásiť stále s väčšou naliehavosťou. Ide o veľmi citlivé záležitosti, ku ktorým sa treba postaviť s veľkou obozretnosťou. Minulý rok v rámci celkových výdavkov štátneho rozpočtu predstavovala suma určená cirkvám a náboženským spoločnostiam asi 0, 22 %, teda čosi cez 2 promile štátneho rozpočtu. Nechcem tým povedať, že ide o zanedbateľný objem finančných prostriedkov. Každá zle vynaložená ko-

ThLic. Michaela Moravčíková (1973) študovala na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte v Prešove. Licenciát dosiahla na Cyrilometodějskej teologickej fakulte Univerzity Palackého v Olomouci v Českej republike. Venuje sa problematike náboženskej slobody, postavenia cirkví v spoločnosti a ich ekonomického zabezpečenia, štúdiu náboženstiev a kvázináboženských javov, otázkam multikulturalizmu a ľudských práv. V súčasnosti je riaditeľkou Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví, Bratislava.

runa zo spoločných peňazí je ekonomická aj morálna škoda. Otázkou je, či za tie peniaze spoločnosť dostáva takú hodnotu, akú potrebuje, a či by za rovnaké prostriedky vynaložené v čisto profánnom prostredí mohla dostať viac. Ostatné programové vyhlásenia vlády vo vzťahu k cirkvám uvádzajú, že ich považujú za subjekty s nenahraditeľným mravným potenciálom, a preto Slovenská republika očakáva od nich rozhodujúcu pomoc pri obnove spoločnosti. Predpokladá, že sa stanú dôležitým činiteľom formovania duchovného a morálneho vedomia spoločnosti. Ak tieto formulácie nevnímam ako frázy, ale skúsim ich rozmeniť na drobné, tak nemôžem cirkvi vnímať len ako hlavných reštituentov a konzumentov finančných prostriedkov.

Často počujeme o odluke cirkví od štátu. Je to podľa vás správna cesta?

U nás existujú vážne sociálne problémy, ktoré by sa bez pomoci cirkví na nás mohli jednoducho zosypať. Preto si myslím, že by sme nemali unáhlene „odcvaknúť" cirkvi od štátneho rozpočtu na základe v súčasnosti populárnej a veľmi jednoduchej schémy: „reštitúcie – nevieme koľko majú majetku – finančná odluka". I keď sa dá očakávať, a bude to správne, že dôjde k zmenám vo financovaní cirkví, a postupne k ich plnej finančnej nezávislosti. To však musí sprevádzať celý rad opatrení.

Čo si myslíte o prípadnom zavedení cirkevnej dane podobne ako v Nemecku?

Cirkevná daň v Nemecku sa pohybuje medzi 8 - 9% dane zo mzdy alebo príjmu. Môže ale vychádzať aj z iných daní. Napríklad židovské náboženské obce viažu cirkevnú daň na daň majetkovú. Na základe dohôd uzatvorených medzi štátom a ,veľkými´ cirkvami vyberajú pre ne cirkevnú daň štátne daňové úrady. Za túto službu platia cirkvi štátu 3- 5% z výnosu dane. Existuje štátna evidencia platcov cirkevnej dane. V nemalej miere sa cirkví týkajú tiež rôzne daňové zvýhodnenia a účelovo určené štátne podpory a subvencie. Napríklad obce majú povinnosť prispievať na výstavbu cirkevných budov. Cirkevná daň tu bola zavedená už v 19. storočí a v súčasnosti predstavuje asi 80% príjmov cirkví. Existuje tu istá súčinnosť cirkví a štátu pri jej realizácii podopretá viacerými dohodami a parciálnymi zmluvami, ale najmä istou gramotnosťou obyvateľstva v tejto oblasti. Je to určite adresnejší a prehľadnejší systém ako čisto dotačný, ale vyžaduje istú logistiku.

Aké sú rozdiely medzi financovaním cirkví v USA a v tých európskych štátoch, ktoré majú podobný model?

V Spojených štátoch amerických sú zdrojom financií cirkví okrem zbierok a darov aj poplatky za užívanie, výnos z majetku a štátna podpora. Existuje tu úplná odluka štátu a cirkví, vládnym i miestnym inštitúciám na všetkých úrovniach je zakázané financovanie, podporovanie či zakazovanie akéhokoľvek typu kultovej, či náboženskej činnosti. Jedinou výnimkou je zamestnávanie vojenských kaplánov v armáde, ktorí sú platení štátom.

Štát podporuje cirkvi a náboženské spoločnosti iba nepriamo. Lokálne inštitúcie oslobodzujú cirkvi od rôznych daní.

ÚSA sa dávajú neraz za vzor demokracie. Ako je to napríklad s cirkevným školstvom v tejto krajine?

Približne 50% farností má svoje školy. Školstvo a vzdelávanie sú financované tromi rozličnými zdrojmi. Prvým je školné, ktoré platia rodičia žiaka či študenta. Školné je však spravidla dotované rehoľnými rádmi alebo cirkevnými nadáciami, čo je druhý zdroj financovania. Tretím zdrojom je zakladanie tzv. nadačných fondov. Tieto fondy sú ekonomicky investované, čo poskytuje zisk z úrokov a dividend ako zdroja finančných prostriedkov pre školy. Prebieha však rozsiahla diskusia o celkovom systéme financovania školstva. Je tu snaha presunúť časť daňových výnosov zo štátnych škôl na rodičov, ktorých deti študujú na súkromných, a teda i cirkevných školách. Tento názor vychádza z predpokladu, že rodičia, ktorí posielajú deti na súkromné a cirkevné školy, by nemali platiť dane na štátne školy.

Ako sú na tom „americké" cirkvi v iných oblastiach svojej činnosti?

V oblasti sociálnej a charitatívnej činnosti je stupeň štátnej finančnej podpory cirkvám značný. Deje sa to prostredníctvom zmlúv medzi štátom a cirkevnými inštitúciami, ktoré sa venujú sociálnej činnosti.

Vnútrocirkevné zdroje financovania sú spravidla usporiadané na troch úrovniach: federálnej, na úrovni miestneho štátu a miestneho cirkevného spoločenstva. Možno pozorovať istú paralelu so štátnym usporiadaním: federálna úroveň – štát – obec. Lokálne vládne inštitúcie už tradične oslobodzujú cirkvi od rôznych daní, čím nepriamo podporujú ich aktivity. Miestne farnosti majú príjmy hlavne z dobrovoľných príspevkov a zo svojho nadačného fondu. Celkovo približne 90% príjmov pochádza zo zbierok, 5% z dedičstiev a odkazov a asi 5% z výnosov investícií. Finančné príjmy závisia od návštevnosti bohoslužieb a príspevkov veriacich, najmä počas cirkevných sviatkov. Odhaduje sa, že návštevnosť bohoslužieb v Spojených štátoch dosahuje 50 – 60%.Ústredia jednotlivých cirkví dostávajú určitý podiel z farských zbierok alebo organizujú zvláštne zbierky, spravidla raz ročne. K týmto zbierkam sa zaraďujú aj kampane zamerané na finančné dary na farskej alebo diecéznej úrovni, ktoré organizujú najatí spolupracovníci cirkví, ale aj na to určené necirkevné podniky.

Jedinou štátnou podporou cirkvám a náboženským spoločnostiam je úľava na daniach. Túto možnosť využíva prevažná časť pracujúceho obyvateľstva USA. Podpora cirkevných a charitatívnych aktivít je v Spojených štátoch tradičná.

Za rozhovor ďakuje Juraj Gradoš
Ilustračná snímka drevenej cerkvi v Miroli: D. Dugas

UČENIE 12 APOŠTOLOV

9. Neoďahuj ruku od svojho syna či dcéry, ale uč ich od mladosti bázni pred Bohom.

10. Neprikazuj svojmu sluhovi alebo slúžke, ktorí majú nádej v tom istom Bohu, keď si roztrpčený, aby nestratili bázeň pred Bohom, ktorý bdie nad všetkými. Veď keď on povoláva, nehľadí na osobu, ale volá tých, ktorých Duch pripravil.

11. Sluhovia, vy sa však v pokore a bázni podriaďte svojmu pánovi ako Božiemu obrazu.

12. V nenávisti maj každé pokrytectvo a všetko, čo sa nepáči Pánovi.

13. Nikdy neopusť Pánove prikázania, ale ochraňuj to, čo si prijal, nič nepridávaj ani neuberaj.

14. V cirkevnom spoločenstve vyznávaj svoje priestupky a nepristupuj k modlitbám s nečistým svedomím. Toto je cesta života.

5.

1. Cesta smrti je zasa takáto: V prvom rade je zlá a plná prekliatia. Vraždy, cudzoložstvo, zlé žiadosti, smilstvo, krádeže a modloslužba, mágia a mastičkárstvo, lúpeže, krivé svedectvá, pokrytectvo, pretvárka a lesť, nadutosť, zlomyseľnosť, samoľúbosť a ziskuchtivosť, oplzlosti, žiarlivosť, bezočivosť, pýcha, vystatovanie a neúcta.

2. Ľudia, čo prenasledujú dobrých, nenávidia pravdu a milujú klamstvo, nepoznajú spravodlivú odmenu, nezotrvávajú v dobrom ani nesúdia spravodlivo, nezasadzujú sa o dobro, ale o zlo. Sú veľmi ďaleko od miernosti a trpezlivosti, milujú márnivosť, prenasledujú, aby sa odplatili, neujmú sa chudobného, utláčaní sú im ľahostajní, nepoznajú toho, ktorý ich stvoril, zabíjajú deti, ničia Boží zárodok, odvracajú sa od núdzneho, utláčajú toho, kto je v tiesni, líškajú sa mocným, nespravodlivo súdia chudobných, sú poznačení každým hriechom. Deti, chráňte sa pred každým takýmto človekom.

6.

1. Dávaj pozor, aby si nezbľúdil z cesty učenia, aby si sa nevzdelával vo veciach cudzích Bohu.

2. Ak unesieš celé Pánovo jarmo, staneš sa dokonalým. No ak to nedokážeš, rob toľko, koľko dokážeš.

3. Čo sa týka jedla, chovaj sa, ako uznáš za vhodné. Úzkostlivo sa však chráň mäsa obetovaného modlám, lebo to je vzdávanie pocty mŕtvym bohom.

7.

1. Čo sa týka krstu, krstite takto: Až keď človeku odovzdáte všetko toto, pokrstite ho v mene Otca i Syna i Ducha Svätého v tečúcej vode.

2. Ak nemáš k dispozícii tečúcu vodu, krsti v inej vode. Keď nie je možné v studenej, tak v teplej.

3. Ak ale nemáš k dispozícii ani jednu, ani druhú, lej trikrát vodu na hlavu v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.

Uverejňované na pokračovanie.
Róbert Horka

ANKETA

Ste za financovanie Cirkví štátom alebo veriacimi?

Daniel, obchodný zástupca
Štátom. Štát by mal každopádne prispievať Cirkvi. Stretávam sa však s tým, že hospodárenie v Cirkvi nie je vždy najlepšie. Cirkev by mala viac využívať svoj majetok, lepšie ho zhodnotiť a zúročiť.

Magda, dôchodkyňa
Kňazi si vyberajú poplatky od veriacich za všetko možné. A z toho, čo si vyberajú, nech žijú. Prečo by mal štát alebo my, daňoví poplatníci, Cirkev platiť? Ja budem platiť dane a oni z toho žijú. Ja do kostola nechodím, mňa to absolútne nezajíma. Súhlasím s tým, aby Cirkev financovali tí, ktorí chodia do kostola, teda veriaci.

Milan, dôchodca
Veriacimi. Som ateista a nevnucujem nikomu svoju mienku ani názor. Prečo by som mal financovať Cirkev? Každý nech si platí to svoje.

Barbara, študentka
Veľmi tomu nerozumiem. Myslím si, že by mohla byť financovaná štátom, ale mala by mať zamestnaných ľudí, ktorí by vedeli s peniazmi narábať. Mám pocit, že Cirkev má s tým problémy. Poznám mnohých ľudí, čo pracujú v Cirkvi a vidia do toho lepšie. Hovoria, že problém je v tom, že peniažky aj sú, len sa s nimi nevie narábať. Bola by som za to, aby Cirkev financoval štát, ale neviem, či je to nutné.

sr. Benedikta
Nech je to tak, ako to bolo doteraz. Veď je to dobre. Nebudeme sa predsa oddeľovať. Kto vie, či by to bolo lepšie.

Adriana, vysokoškoláčka
Štátom, určite nie veriacimi. Lebo naši ľudia sú takí, akí sú. Ovplyvňovali by kňazov, tak je to aj v Amerike a nie je to dobre.

Marcel, živnostník
Táto otázka má široký rozsah. Nemám na to jednoznačnú odpoveď. V tejto chvíli nie som za financovanie veriacimi, lebo najprv musia byť vytvorené podmienky. Do budúcna by som možno bol aj za samofinancovanie Cirkvi veriacimi. Za určitých podmienok si viem predstaviť, že Cirkev by bola financovaná sama. Musí mať však vytvorený organizovaný systém, ktorý by fungoval, a to treba pripraviť dlhodobo.

Peter Laca, Marek Valenčík

Vzťah štátu a cirkví na Slovensku

V poslednom čase sa o vzťahu štátu a cirkví na Slovensku veľa povedalo. Častokrát však išlo iba o jednostranné výroky v médiách a vyjadrenia zo strany cirkví na „horúce“ témy boli redaktormi mnohých médií krátené. Aká je pravda? Sú cirkvi pre slovenskú spoločnosť prínosom alebo ťahchou? Ako štát podporuje cirkvi?

V priebehu ostatných dvoch rokov došlo vo vzťahoch štátu a cirkví k minimálne dvom významným udalostiam. Bolo to ratifikovanie Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou, ktorá sa týka Rímskokatolíckej a Gréckokatolíckej cirkvi, a schválenie Zmluvy medzi Slovenskou republikou a registrovanými cirkvami a náboženskými spoločnosťami upravujúcej postavenie jedenástich cirkví.

Slovenská republika sa ratifikovaním medzinárodnej zmluvy so Svätou stolicou zaviazala uzavrieť štyri osobitné medzinárodné zmluvy, ktoré sa týkajú finančného zabezpečenia Katolíckej cirkvi, školstva a vyučovania náboženstva, duchovnej služby v ozbrojených silách a zboroch a uplatňovanie výhrad vo svedomí.

Sme zbožný alebo ateistický národ

Pri sčítaní ľudu, domov a bytov v máji 2001 deklarovalo svoju príslušnosť k cirkvám a náboženským spoločnostiam registrovaným v Slovenskej republike celkovo 84% obyvateľov štátu, čo v porovnaní so sčítaním z roku 1991 znamená nárast o približne 12%. Aj tieto štatistické výsledky ukazujú, že veľká väčšina občanov Slovenskej republiky, ktorí vytvárajú duchovné i materiálne hodnoty, považuje náboženstvo za zdroj svojej životnej aktivity, zohrávajúci v ich každodennom živote podstatnú úlohu. Cirkvi a náboženské spoločnosti tak v prieskumoch dôveryhodnosti patria na Slovensku k inštitúciám so stabilnou a pretrvávajúcou vysokou dôveryhodnosťou.

Takéto vysoké percento religiozity, ako aj rozsah aktivít cirkví na poli sociálnom, vzdelávacom a charitatívnom znamená, že štát potrebuje jasne definovať svoj vzťah k týmto subjektom a zásady vzájomnej kooperácie.

Náboženská sloboda

Slovenská republika garantuje náboženskú slobodu vo svojej ústave predovšetkým v článku 24 upravujúcom slobodu svedomia a náboženskej viery a poskytuje garancie pre dodržiavanie týchto základných ľudských práv a slobôd. Zároveň je aj výrazom záväzného prijatia a rešpektovania medzinárodných záväzkov obsiahnutých v medzinárodných dohovoroch a paktoch.

Zásadné otázky vzťahu štátu a cirkví konkrétne upravuje zákon o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov. Okrem poskytovania záruk pre dodržiavanie slobody svedomia a náboženskej viery a definovania postavenia a pôsobenia cirkví upravuje tiež niektoré podmienky registrácie cirkví. Na území SR pôsobí k 1. aprílu 2004 16 cirkví a náboženských spoločností.

Slovenská republika ako prvá z postkomunistických štátov riešila problematiku usporiadania cirkevného majetku prijatím reštitučného zákona o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam.

Stav sakrálneho pamiatkového fondu a kultúrne aktivity cirkví

Kultúrne dedičstvo a osobitne pamiatkový fond sú predmetom záujmu domácej i zahraničnej verejnosti a vyhľadávaným cieľom kultúrnej turistiky. Od roku 1994 však boli prakticky úplne zastavené dovtedy osobitne vyčleňované verejné prostriedky na údržbu a obnovu sakrálnych kultúrnych pamiatok a cirkvi mali možnosť požiadať len o obmedzenú pomoc prostredníctvom fondu Pro Slovakia. V majetku cirkví sú naše najhodnotnejšie kultúrne pamiatky, ktorých údržba, obnova a zabezpečenie je v porovnaní s inými kultúrnymi pamiatkami finančne podstatne náročnejšia. Majetky, ktoré sa cirkvám vrátili v rámci reštitúcií po roku 1989, boli prevažne v zlom stavebno-technickom stave, ich oprava a využitie vyžadujú neraz také náklady, ktorými cirkvi v súčasnosti nedisponujú.

Pri vzájomných vzťahoch štátu a cirkví vystupuje do popredia dôležitý faktor, ktorým je údržba sakrálnych kultúrnych pamiatok vo vlastníctve cirkví predstavujúcich však národné kultúrne dedičstvo nás všetkých. Podľa štatistických podkladov o kultúrnych pamiatkach je totiž na Slovensku okolo 3 tisíc cirkevných nehnuteľností a počet sakrálnych hnuteľných kultúrnych pamiatok je 14,5 tisíc, pričom mnohé sú v dezolátnom stave. Zo strany štátu je potrebné citlivo zohľadniť činiteľ ochrany a údržby sakrálnych pamiatok cirkví pri formovaní nového modelu ekonomického zabezpečenia cirkví vzhľadom na vzájomné možnosti oboch strán.

V období rokov 1948 až 1989 bola zreteľná tendencia štátu vytlačiť cirkvi z účinkovania vo verejnom a spoločenskom živote a obmedziť ich činnosť v podstate len na bohoslužobnú. Po zmene spoločensko-politického systému začali aj cirkvi postupne obnovovať svoje postavenie a pôsobenie v kultúrnom dianí našej spoločnosti.

V mnohých malých obciach sa cirkevné subjekty stali po roku 1989 jedinými nositeľmi kultúrno-osvetovej činnosti a zároveň predstavujú významný integračný prvok vidieka, čím prispievajú k zmierneniu pôsobenia negatívnych faktorov sprevádzajúcich transformačný

POSKYTNUTÉ PROSTRIEDKY ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU A POČET VERIACICH

(v tis. Sk / obyvateľov)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	veriacich
Apoštolská cirkev	3 945	5 840	6 026	6 136	6 584	6 568	4
Cirkev bratská	4 220	4 163	4 342	4 385	5 055	4 732	3
Bratská jednota baptistov	2 990	3 318	3 592	3 628	3 920	4 048	4
Evanjelická cirkev a. v.	47 675	54 837	59 897	62 786	67 932	69 771	373
Evanj. cirkev metodistická	1 805	2 245	2 383	2 642	2 989	3 014	7
Pravoslávna cirkev	22 295	23 909	26 446	31 140	36 531	36 332	50
Reformovaná kresť. cirkev	21 900	26 286	31 239	31 651	33 434	35 644	110
Cirkev českosl. husitská	380	514	690	1 076	1 261	1 386	2
Židovské náboženské obce	2 475	2 442	2 802	2 908	3 188	3 232	2
Starokatolícka cirkev	590	622	949	1 456	1 928	1 770	2
Rímskokatolícka cirkev	274 259	299 302	333 699	372 730	381 855	388 481	3 708
Gréckokatolícka cirkev	43 435	46 289	51 105	57 516	60 479	60 623	220
Konferencia biskupov Slov.	2 544	2 359	2 824	3 280	3 694	3 646	-
Ekumenická rada cirkví	995	981	1 177	1 500	1 760	1 760	-
Slovenská katolícka charita	42 000	43 000	55 500	57 500	60 375	60 375	-
Diakonia Ev. cirkvi a v. na Sl.	4 000	3 500	4 700	5 300	5 588	5 495	-
SR celkom	475 508	519 607	587 371	645 634	676 573	686 877	

proces a odliv obyvateľstva do miest. Kultúrne aktivity cirkví tak predstavujú významný prínos k dostupnosti tvorivej umeleckej činnosti pre všetky vrstvy obyvateľstva. Vzhľadom na túto nezameniteľnú a osobitú úlohu v slovenskom kultúrnom živote je žiaduce zvýrazniť podporu štátu prostredníctvom budovaného nového grantového systému.

Cirkvi v Slovenskej republike po vstupe do Európskej únie

Cirkvi a náboženské spoločnosti jednoznačne vyjadrili svoj súhlas v súvislosti s naším vstupom do Európskej únie a aktívne sa podieľali aj na integračnom úsilí a predreferendovej kampani za náš vstup do únie. Konferencia biskupov Slovenska zaujala v pastierskom liste z 15. septembra 2002 jasné a pozitívne stanovisko a v posolstve slovenským veriacim vyzývala, aby sa nebáli tohto procesu, ale, naopak, aktívne sa v duchu kresťanských hodnôt a zásad spolupodieľali na napredovaní v spoločnej Európe. Taktiež v niekoľkých vyhláseniach Ekumenickej rady cirkví v SR, združujúcej ostatné cirkvi a náboženské spoločnosti, zaznela podpora a definovanie nových výziev stojacich pred spoločnosťou a veriacimi v súvislosti s pripravovaným zjednocovaním Európy.

Slovensko si ponechalo autonómiu národného zákonodarstva v tejto oblasti a zachovať tak kontinuitu vo formujúcom sa konfesnom právnom priestore. Cirkevní predstavitelia sa zhodujú v názore, že aj v rámci Európskej únie bude úloha a pôsobenie cirkví opodstatnené, aj keď to bude nepochybne znamenať zintenzívnenie ich činnosti.

Financovanie cirkví a náboženských spoločností

V skutočnosti však štát poskytuje prostriedky cirkvám a náboženským spoločnostiam len na osobné požitky duchovných, odvody do fondov a čiastočne na prevádzku ústredí cirkví (biskupských úradov). Na základe uvedeného, ako aj v dôsledku každoročného značného zvyšovania nárokov na štátny rozpočet sa vláda SR ešte koncom roka 2000 rozhodla situáciu riešiť. Navrhovaný zákon by poskytoval finančný príspevok štátu cirkvám so zreteľom na počet ich členov, pričom by zohľadňoval ich špecifické podmienky pôsobenia kategorizáciou podľa veľkosti. Vláda návrh zákona schválila 17. apríla 2002, avšak poslanci parlamentu v máji 2002 rozhodli, že sa návrhom zákona nebudú zaoberať.

Doterajšia výška nástupného platu duchovného bola v roku 2004 pod úrovňou minimálnej mzdy garantovanej štátom. Priemerná mzda duchovného poskytnutá z prostriedkov štátneho rozpočtu bola v roku 2003 cca. 9 tis. Sk, pričom základný nástupný plat absolventa bohosloveckej fakulty bol 5080 Sk. Zároveň nedošlo v roku 2004 pri príspevku pre cirkvi zo štátneho rozpočtu k zvýšeniu oproti roku 2003. Táto suma predstavuje 686 mil. Sk, pričom bol v roku 2003 v dôsledku viazania štátneho rozpočtu znížená o cca. 10 mil. Sk. V roku 2003 bolo z príspevku štátneho rozpočtu financovaných celkovo 3042 duchovných a 257 prevádzkových zamestnancov cirkví a náboženských spoločností. Z celkového počtu 16 cirkví a náboženských spoločností registrovaných v SR k 1. marcu 2004 si nárok na príspevky zo štátneho rozpočtu uplatňuje 12 subjektov.

Platový stupeň	Doba vykonávanej činnosti v rokoch	Stupnica základných platov v rokoch 1997-2004 / a od roku 2005				
		Triedy				
		C	D	E	F	G
1	do 3	5080 / 7210	5620 / 7980	6220 / 8830	6870 / 9760	7610 / 10810
2	do 6	5300 / 7530	5860 / 8320	6490 / 9220	7180 / 10200	7940 / 11270
3	do 9	5520 / 7840	6100 / 8660	6760 / 9600	7490 / 10640	8270 / 11740
4	do 12	5750 / 8170	6340 / 9000	7030 / 9980	7800 / 11080	8610 / 12230
5	do 15	5980 / 8490	9590 / 9360	7310 / 10380	8100 / 11500	8950 / 12710
6	do 18	6210 / 8820	6840 / 9710	7590 / 10780	8400 / 11930	9290 / 13190
7	do 21	6440 / 9140	7100 / 10080	7870 / 11180	8700 / 12350	9630 / 13670
8	do 24	6670 / 9470	7360 / 10450	8150 / 11570	9000 / 12780	9970 / 14160
9	do 27	6900 / 9800	7620 / 10820	8430 / 11970	9310 / 13220	10320 / 14650
10	do 30	7130 / 10120	7880 / 11190	8710 / 12370	9620 / 13660	10660 / 15140
11	nad 30	7360 / 10450	8140 / 11560	8990 / 12770	940 / 14110	11030 / 15660

Zvýšenie platov duchovných

Keď sa začiatkom minulého roka prehnala médiami správa o zvýšení platov duchovných, väčšina médií sa postavila proti takémuto rozhodnutiu zvýrazňujúc 42% zvýšenie platov. V článkoch k tomuto údaju nechýbali reakcie o prehnaných požiadavkách cirkví. Tieto správy u väčšiny obyvateľov Slovenska, aj u veriacich, vyvolali dojem, že Cirkev je bohatá a jej klérus priam nenásytný. Cirkev bola v tejto oblasti dosť zdržanlivá. Dnes, keď emócie opadli, môžeme s chladnou hlavou zhodnotiť toto zvýšenie platov:

1. Nejde o zvýšenie, ale iba o čiastočnú valorizáciu, keďže platy duchovných sa nemenili od roku 1997 a nereagovali na každoročnú inflíciu.

2. Mnohí naši kňazi, ako aj duchovní ostatných cirkví, v ktorých nie je prax celibátu, sú s týmito prostriedkami živiteľmi rodín, pričom mnohí pôsobia v oblastiach s vysokou nezamestnanosťou, takže ich situácia je priam neúnosná. To poznáte mnohí. Navyše, mnohé manželky kňazov pre presuny kňazov medzi farnosťami nie sú zamestnané a svoj čas venujú rodine a farnosti.

3. Zaokrúhlená suma 700 miliónov, ktorá vraj putuje z peňaženiek daňových poplatníkov na cirkvi, je relatívna. Nehovoriac o tom, že z mnohých článkov vyznieva, že sú to peniaze prevažne pre Katolícku cirkev. Treba brať do úvahy aj to, že tieto peniaze idú zväčša na platy duchovných, z ktorých sa platia rovnako ako z platov všetkých zamestnaných odvody a dane. Nezanedbateľnou je tu skutočnosť, že cirkvám sa dodnes ešte nevrátil všetok majetok, z prevádzky ktorého by mohla platiť duchovenstvo. Navyše, do väčšiny majetku je nutné skôr oveľa viac investovať, než je možné z neho čerpať.

4. Náklady na údržbu kostola, farských budov a centier, ako aj na všetky aktivity (teda väčšinu výdavkov) si veriaci stále platia sami z poctivo zdanených peňazí.

Čiastočná pravda pôsobí vždy zavádzajúco. Pri úplnom pohľade sa veriaci nemajú za čo hanbiť.

Platové triedy

C - diakon, kaplán, výpomocný duchovný

D - aktuár, ceremoniár, archivár, duchovný správca, farár, farský administrátor, rektor kostola, duchovný rehoľnej spoločnosti

E - dekan, tajomník arcibiskupského úradu, tajomník biskupského úradu, tajomník biskupa, duchovný člen ústredia cirkví, kanoník, člen zboru konzultorov, člen kňazskej (presbyterskej) rady, notár cirkevného súdu, člen diecézneho súdu

F - pomocný biskup, generálny vikár, biskupský vikár, súdny vikár, vyšší predstavený rehoľných spoločenstiev, riaditeľ arcibiskupského úradu, riaditeľ biskupského úradu, kancelár (riaditeľ a kancelár boli doteraz v platovej triede E)

G - arcibiskup, diecézny biskup, diecézny administrátor.

spracoval Juraj Gradoš

Úsmevom:

V ZOO pred klietkou s levom. Vnuk Peťko sa pýta babičky:

- Babi, Pán Boh stvoril aj leva?

- Samozrejme, vnúčik môj. Aj leva... - hovorí babka.

- No... viem si predstaviť, ako sa pri tom musel báť. - konštatuje Peťko

Manželia umreli a dostali sa do neba. Obaja obdivujú tú nádheru. Zrazu hovorí manžel svojej žene: „Vidíš, keby sme neboli jedli tie müsli, mohli sme tu byť už pred dvadsiatimi rokmi!"

Anketa medzi vami: AKÝ JE BOŽÍ POHĽAD NA KONZUMOVANIE MÄSA ZVIERAT?

ELLA, 21: Keď nám Pán každý deň dáva jesť svoje telo, vari by nám zakázal jesť mäso zvierat? Keby nechcel, aby sme jedli mäso, nestvoril by zvieratá. Máme to prijať ako dar od Boha a tešiť sa z neho.

PETER, 21: Neviem aký je Boží, ale podľa mňa je vegetariánstvo spojené s určitým štýlom života, zvlášť v dnešnej dobe, keď sa každý snaží žiť zdravo a byť pekný. Ale myslím si, že vegetariánstvo samo o sebe nie je na škodu. Ja osobne by som však nikdy nevymenil rezeň za mrkvu.

SILVIA, 18: Myslím si, že Boží pohľad na vegetariánstvo záleží od toho, ako berie vegetariánstvo človek. Ak ho berie ako niečo, čo riadi jeho život, ako základ, alebo cieľ, od ktorého všetko závisí, tak potom sa na to Boh určite pozerá negatívne. V opačnom prípade si myslím, že nemá proti vegetariánstvu nič.

MAREK, 16: Ja neviem, či môj názor na to je správny. Ale podľa mňa Boh pozerá na vegetariánstvo podobne ako na problém s fajčením. Pri fajčení človek vedome škodí svojmu zdraviu a s vegetariánstvom tiež určitým spôsobom ubližuje svojmu organizmu, ale možno si nechce pripustiť, že je to pravda.

Kresťan vegetarián? Jesť, či nejesť mäso?

Moja sestra je vegetariánka. Každého doma kritizuje a vyčíta nám, že nemáme súcit s nevinnými zvieratkami, ktoré Boh stvoril rovnako ako nás. Je naozaj niečo zlé na tom, ak jem mäso?

Paľo 15

Odpoveď: Ak chceme nájsť pravdivú a uspokojivú odpoveď aj na túto otázku, musíme najprv načrieť hlboko do prameňa Božej pravdy o tomto svete, o celom stvorenstve a o našom vzťahu k nemu. Hneď v prvej knihe Starého zákona nachádzame Boží výrok adresovaný prvým ľuďom v raji slovami prvej zmluvy: „Plodťe a množte sa a naplňte zem! Podmaňte si ju a panujte nad rybami mora, nad vtáctvom neba a nad všetkou zverou, čo sa hýbe na zemi. Hľa, dávam vám všetky rastliny s plodom semena na povrchu celej zeme a všetky stromy majúce plody, v ktorých je ich semeno – nech sú vám za pokrm! Všetkým zverom zeme a všetkému vtáctvu neba i všetkému, čo sa hýbe na zemi, v čom je dych života, dávam všetku zelenú trávu" (Gn 1,28-30).

V tej istej knihe po potope sveta Boh uzatvára s človekom novú zmluvu, v ktorej už hovorí toto: „Všetko, čo sa hýbe a žije, nech je vám za pokrm, všetko vám dávam tak, ako zelené rastliny. Iba mäso s dušou, ktorá je v krvi, nesmiete jesť" (Gn 9,3-4). A potom v knihe Levitikus a tiež v knihe Deuteronómium Boh určuje, ktoré živočíchy sa smú a ktoré sa nesmú konzumovať. Tieto predpisy Mojžišových kníh zachovávali Židia ako starozákonný Boží ľud. V podstate sa za čisté považovali bylinožravé párnokopytníky s dokonalým rozštepom ratíc a boli prežúvavé, napr. rožný statok, ovce, kozy a pod. Neprežúvavé s raticami boli nečisté. A preto Židia nejedia bravčové mäso. Ostatné živočíchy, napr. mäsožravce, boli nečisté, lebo konzumovali svoju korisť aj s krvou. Z vodných živočíchov boli čisté len tie, ktoré mali plutvy a šupiny – teda ryby. Všetko ostatné žijúce vo vode boli živočíchy nečisté, nevhodné na prípravu pokrmov. Z vtákov boli nečisté napr. všetky mäsožravé druhy, dravce, sovy a pod. Čisté boli napr. prepelice, ktorými Boh nasýtil Židov na púšti.

V Starom zákone je teda množstvo predpisov o tom, čo možno a čo nemožno jesť. „Všetko, čo ti len duša zažiada, zabíjaj a jedz, mäso podľa požehnania Pána, svojho Boha... Len krv nesmiete jesť. Vylejte ju na zem ako vodu!" (Dt 12,15-16) Toto je len malá ukážka zo starozákonných predpisov o tom, čo Boh určil za pokrm pre Izraelitov.

V novozákonných spisoch novému Božiemu ľudu Boh dáva nové úpravy týkajúce sa jedál. V Markovom evanjeliu Ježiš hovorí tieto slová: „Človeka nemôže poškvrniť nič, čo vchádza doň zvonka, veď to nevchádza do jeho srdca, ale do brucha a vychádza do stoky. Tým vyhlásil všetky jedlá za čisté" (Mk 7, 18b-19). Pre kresťanov obrátených z pohanstva sa už žiadalo zachovať len zdržanlivosť od jedál poškvrnených modlami, od smilstva, od požívania jedál zo zadusených zvierat a od krvi (porov. Sk 15,20). A na záver biblického hodnotenia otázky v nadpise treba hádam na povzbudenie váhajúcich uviesť citát svätého Pavla: „Či jete, či pijete, či čokoľvek iné robíte, všetko robte na Božiu slávu" (1 Kor 10,31).

Všetko, čo Boh stvoril, je dobré. Organický svet je zložený z rastlín, ktoré jediné sú schopné z anorganických zložiek pomocou listovej zelene a slnečnej energie tvoriť látky organické, a tak tvoria základ pre existenciu živočíšnych tvorov bylinožravých a tie pre živočíšnych tvorov mäsožravých a tie všetky pre baktérie, ktoré sú schopné rozkladať ich odumreté telá a všetky organické zvyšky znova na neživé látky, z ktorých sú rastliny opäť schopné tvoriť organické látky. Takýto je zákon obehu hmoty a energie. Všetky tieto zložky stvoril Boh a určil im ich funkciu v kolobehu života na zemi. Žiadnu z týchto zložiek nemožno podceňovať alebo preceňovať podľa našich predstáv alebo názorov. Človek ich má rešpektovať, chrániť a zveľaďovať a, samozrejme, všetky v rovnakej miere múdro spravovať a hospodárne využívať. Kým si, napríklad, Indiáni ulovili bizóna len na to, aby sa nasýtili, bolo vždy dosť bizónov a Indiáni neboli hladní. Len čo sa „biele tváre" začali zabávať strieľaním bizónov, bizóny vymierali a Indiáni ostávali hladní. Boh totiž všetko stvoril pre človeka tak, aby zasa človek prevzal zodpovednosť za stvorenstvo. A tak biblický výrok „vládnuť, panovať" neznamená ničiť a devastovať, ale múdro a zodpovedne spravovať a užívať.

Keď sa budeme takto správať, budeme môcť napĺňať aj zdravotnú požiadavku v otázkach ľudskej stravy – aby bola pestrá, výživná a primeraná rastu a výkonom ľudského organizmu. A všetky potrebné látky na zdravý optimálny vývin človeka sú obsiahnut é tak v rastlinnej, ako aj živočíšnej potrave.

Keď Pán Ježiš zázračne rozmnožil päť chlebov, zázračne rozmnožil aj dve ryby a nasýtilo sa päť tisíc mužov okrem žien a detí (porov. Mt 14,19-21). Jedli teda pokrm aj rastlinného, aj živočíšneho pôvodu a jedol iste aj Pán Ježiš, pretože aj on bol hladný. A z mäsa nejedával len ryby, ale aj baraninu, kozľacinu, teľacinu a pod. A nemal žiadnu falošnú ľútosť nad týmito zvieratami, ktoré pravidelne patrili k živočíšnej zložke stravy.

Ďakujme teda Pánu Bohu za všetko, čo nám dal pre náš život, pre naše zdravie, pre naše dobro, ale najviac mu ďakujme, že nám dal rozum a slobodnú vôľu, ktorými nás ako jediných tvorov, stvorených na obraz Boží, urobil schopnými prevziať zodpovednosť za celé stvorenstvo a spolu s ním oslavovať Boha Stvoriteľa.

o. Jozef Voskár

dobré rady k ni(e)čomu

Recept: bravčové na zelenine... uspokojí gurmána i vegetariána.

Pascha

Boh prikazuje izraelskému ľudu sláviť paschu. Izrael tak slávi svoju spásu. Boh takto prechádza a zachraňuje svoj ľud. Táto pascha bude znamenať, že Boh prechádza, aby zachránil a bude stredobodom, na ktorý sa bude odvolávať celá duchovnosť izraelského ľudu. Odteraz už Izrael nebude ten istý ako predtým. Má skúsenosť Boha, ktorá ho bude odlišovať od všetkých ostatných národov.

„Kristus, naša Pascha, vstal z mŕtvych", budú spievať prví kresťania vo svojich eucharistiách, a takisto aj pre nás Pascha, to znamená Eucharistia, bude jediným stredobodom, ku ktorému bude gravitovať naša skúsenosť Boha, a to až do takej miery, že môžeme povedať: „Niet Cirkvi bez Eucharistie a niet Eucharistie bez Cirkvi."

Naozaj, aj samotný Ježišov život je orientovaný k pasche, a preto vidíme, že Ježiš tu a tam povie: „Prišiel som pre jednu hodinu" alebo „moja hodina ešte neprišla". Sú to vyjadrenia, ktoré nám poukazujú na to, že Ježiš mal počas celého svojho života oči upreté na istú hodinu, a to hodinu prechodu z tohto sveta k Otcovi, aby zachránil ľudí.

Sv. Pavol učiteľsky opisuje Ježišovu paschu takto: „Do výšav vystúpil, so sebou vzal zajatcov, ľuďom dal dary" (Ef 4, 8). To znamená, že Ježiš v tomto prechode k Otcovi ponúkol svoje obetované telo ako baránok bez poškvrny, vykúpil ľudstvo oklamané diablom (Gn 3, 1-7) a dal nám Svätého Ducha, Ducha pravdy, ktorý nás privedie k plnej pravde (Jn 16, 13). To znamená, že knieža lži ponechá človeka bez rozlišovania a bezmocného, aby sa mohol páčiť Bohu. Ježiš so svojou paschou, so svojou

obetou, ako protiklad dáva Svätého ducha, Knieža pravdy, ktorý sa stáva Učiteľom vnútrajška, ktorý postupne modeluje dušu, aby sa človek mohol páčiť Bohu. Prvým poslaním Svätého Ducha bude odhaliť nám tajomstvo svätých Písem, v ktorých je vyjadrená Božia vôľa.

Človek so svojimi prirodzenými silami ani nemôže poznať Božiu vôľu, preto sa hovorí v Knihe múdrosti (9, 13): „Lebo ktorý človek vládze poznať vôľu Božiu?" A sv. Pavol nám povie, že láska Boha zjavená v Kristovi Ježišovi je ohromujúca a dojemná, „keď nám dal poznať tajomstvo svojej vôle" (Ef 1, 9).

Sám Ježiš nám hovorí, že evanjeliá sú samým tajomstvom, a tak v podobenstve o rozsievačovi (Lk 8, 4-15) vidíme, že nik ich nechápe, dokonca ani jeho učeníci; potom ich teda zoberie nabok a vysvetlí im podobenstvo. Povedal im: „Vám je dané poznať tajomstvá Božieho kráľovstva. Ostatným hovorím len v podobenstvách, aby hľadeli, ale nevideli, aby počúvali, ale nechápali" (Lk 8, 10).

Mohli by sme povedať, že vyžarovanie, ktoré možno odvodiť z paschálneho tajomstva, je nekonečné, lebo Božie slovo tým, že je tajomstvom, sa nikdy nevyčerpá. Tu sme nasmerovali tieto riadky len na jeden aspekt - vykúpenie človeka: „Aby sme boli pred jeho tvárou svätí a nepoškvrnení v láske" (Ef 1, 4).

Ešte bude aj iná príležitosť, keď budeme znova hovoriť o pasche, o tejto nádhere v Cirkvi, ktorá spôsobila to, že rané kresťanské spoločenstvá s jasotom spievali: „Zvestujeme tvoju smrť, vyznávame tvoje zmŕtvychvstanie, príď, Pane Ježišu! MARANA THA!"

IGLESIA SIN FRONTERAS
P. Antonio Pavia, Quito - Ecuador
Preložila E. Ilečková
Ikona Poslednej večere
- Kristovej Paschy: archív redakcie

PRÍBEHY ZO ŽIVOTA SVÄTÝCH

Náš otec svätý Porfyrios, gazský biskup (26. február)

Porfyrios sa narodil okolo roka 350 v bohatej solúnskej rodine. Vo svojich dvadsiatich piatich rokoch sa rozhodol pre mníšsky život, ktorý viedol najprv v Egypte, potom na púšti okolo Jordánu. Neskôr bol vysvätený za kňaza a napokon za biskupa pre Gazu, vtedy významné mesto v Palestíne pri brehu Stredozemného mora. Keď za cenu veľkých útrap priviedol prakticky všetkých jeho obyvateľov ku kresťanstvu, v roku 420 pokojne odišiel do večnosti. V jeho životopise si môžeme prečítať aj nasledujúci príbeh:

Keď Porfyrios prišiel do Gazy, nastalo v meste sucho a následne hlad. Pohania hovorili, že bohovia zatvorili nebo, lebo ich rozhneval biskupov príchod a pohanskí žreci tvrdili, že im to zjavil boh Marnas, ktorého vyhlasovali za boha uzdravení a dažďa. Všetci ctitelia modiel sa preto zhromaždili v jeho chráme a prinášali mu obety za ukončenie sucha. Takto sa modlili celých osem dní. Spievali svoje posvätné hymny a v slávnostných sprievodoch chodili po meste, no pršať nezačalo.

Nato všetci kresťania Gazy, vrátane žien a detí, teda dvestoosemdesiat ľudí, prišli za biskupom Porfyriom a prosili ho, aby usporiadal modlitby. Kresťanov trápil nielen smäd, ako všetkých ostatných, ale aj potupy a hnev zo strany pohanov. Svätý Porfyrios teda vyhlásil pôst a všetkým veriacim prikázal, aby sa večer zhromaždili v chráme. Tam uskutočnili celonočné bdenie a ráno lítijný sprievod s úctyhodným krížom. Najprv prišli k starému chrámu na severnej strane mesta, čo kedysi postavil blažený biskup Asklépios, Kristov vyznávač. Odtiaľ sa pohli za spevu stichír k miestu umučenia svätého Timoteja (pamiatka 19. augusta a 19. septembra), ktorý zomrel v Gaze za rímskeho cisára Diokleciána (284 – 305). Na uvedenom mieste sa nachádzali aj ostatky niektorých ďalších svätcov. Okolo tretej hodiny popoludní sa vrátili k mestskej bráne, ale nemohli sa dostať dovnútra. Keď totiž pohania videli, že všetci kresťania Gazu opustili, využili príležitosť a zatvorili bránu. Kresťania čakali celé dve hodiny, ale nikto im neotvoril. V tej chvíli však Boh zhliadol na vytrvalosť, slzy a modlitby svojich služobníkov. Podobne ako kedysi za proroka Eliáša (por. 1 Kr 18, 17 – 45) pozdvihol vietor, nebo pokryl oblakmi plnými dažďa, začalo sa blýskať, burácali hromy a pri západe slnka sa strhol silný dážď.

Keď pohania videli, čo sa stalo, niektorí otvorili mestskú bránu, pripojili sa ku kresťanom a prevolávali: „Jedine Kristus je pravý Boh!" Noví veriaci prijali od Porfyria poučenie o Kristovi a stali sa katechumenmi (teda „ohlásenými", čakateľmi na svätý krst). Išlo o stosedem mužov, tridsaťpäť žien a štrnásť detí. V Gaze pršalo nielen celú noc, ale aj na druhý a na tretí deň, takže dážď bohato napojil celú zem. Na tretí deň sa ku Kristovi pridalo ďalších stodvadsaťsedem ľudí a onedlho ďalších stopäť. Po dostatočnej príprave prijali svätý krst a stali sa horlivými veriacimi.

Uvedený príbeh nám jasne ilustruje, že kresťania bývajú veľmi často prenasledovaní, ako to predpovedal aj svätý apoštol Pavol: „Veď všetci, čo chcú žiť nábožne v Kristovi Ježišovi, budú prenasledovaní" (por. 2 Tim 3, 12). Ukazuje nám silu modlitby, pôstu a vytrvalosti, ako aj pravdivosť tvrdenia, že všetko zlé (v tomto prípade sucho a osočovania kresťanov) je na niečo dobré (v tomto prípade obrátenie viacerých pohanov ku Kristovi).

Marcel Gajdoš

ZAMYSLENIE

„Iní boli mučení, ale neprijali oslobodenie, aby dosiahli lepšie, vzkriesenie. Iní zasa zakúsili výsmech a bičovanie, ba aj okovy a väzenie... Oni, ktorých svet nebol hoden..." (Hebr 11, 35-36; 38).

Príklady veľkej viery, ktorou spravodliví a svätí „získali dobré svedectvo" (Hebr 11, 2), neudiali sa len „za onoho času". Naše slovenské domovy za dlhé stáročia vydali tisíce svätcov – tichých, húževnatých, pokorných a trpezlivých mužov a žien. Aj dvadsiate storočie, ktoré „malo byť podľa mnohých predpovedí storočím udivujúcej techniky, zázrakov vedy a blahobytného života. Proti všetkým očakávaniam sa stalo naopak storočím neslýchanej surovosti..., neslýchanou tyraniou, utrpením a horami nevinne pozabíjaných ľudí..." (J. Ch. Korec: Zločiny komunizmu, I., s. 7).

Svojím významom a charakterom tvorí prenasledovanie kresťanov na Slovensku osobitnú kapitolu dejín. Zvlášť päťdesiate roky dvadsiateho storočia sú poznačené utrpením mnohých našich biskupov, kňazov, rehoľníkov a laikov. Boli to hrdinovia viery, „ktorých svet nebol hoden". Niektorí z nich boli vyhlásení za blahoslavených: biskup Pavol Gojdič, rehoľný kňaz Dominik Trčka, biskup Vasiľ Hopko, rehoľná sestra Zdenka Schelingová.

O sestre Zdenke sa dozvedáme, že totalitná moc pri jej vyšetrovaní „uplatnila tie najtvrdšie praktiky, aké sa v čase totality realizovali na nejednej obeti. A boli to vyšetrovateľské postupy, aké mohol vymyslieť iba sám diabol... O mnohých ukrutnostiach sa dnes už azda ani nedozvieme, tam vo večnosti sa však naisto všetko vynorí pred našimi očami" (A. Habovštiak: Boli soľou zeme, s. 144).

Sú to svetlé majáky dnešných čias, ktoré nás posilňujú na ceste našej osobnej svätosti, ku ktorej je povolaný každý z nás. „Je to dedičstvo, ktoré sa nesmie stratiť, ale má sa zachovať ako objekt trvalej vďačnosti a podnet na obnovovanie predsavzatia nasledovať ho!" (Ján Pavol II., 7. máj 2000).

* * *

„Ty, Pane, si na počiatku stvoril zem, aj nebesia sú dielom tvojich rúk..." (Hebr 1, 10-12).

Na kupole Vatikánskej hvezdárne, ktorá sa vypína na terase pápežského letného sídla v Castel Gandolfo, s pohnutím možno čítať nápis: „Deum Creatorum, venite adoremus" (Poďme sa poklonif Bohu Stvoriteľovi).

Niet sa čo diviť, pretože aj svätý František z Assisi, pohnutý pohľadom na krásu stvorenia vo svojej Slnečnej piesni chváli Boha, ktorý všetko stvoril. V prírode vidí stále tvoriacu Božiu ruku, jeho otcovskú dobrotivú dlaň, ktorá všetkému tvorstvu dáva pokrm v pravý čas. Preto vyzýva: „Buď pochválený, môj Pane, so všetkými tvojimi stvoreniami... Chváľte a zvelebujte môjho Pána, ďakujte mu a slúžte mu s veľkou pokorou."

„Poriadok a súlad stvoreného sveta vyplýva z rozmanitosti bytostí a vzťahov medzi nimi. Človek tieto vzťahy postupne objavuje ako prírodné zákony. Budia obdiv vedcov. Krása stvorenia odzrkadľuje nekonečnú krásu Stvoriteľa. Má vzbudzovať úctu a podriadenosť rozumu a vôle človeka" (KKC 341).

- fd -

Pôstny čas

V pondelok po syropôstnej nedeli vstupujú katolíci východného obradu do pôstneho obdobia. Katechizmus Katolíckej cirkvi (KKC) v čl. 540 píše: „Cirkev sa každý rok počas štyridsiatich dní pôstneho obdobia spája s Ježišovým tajomstvom na púšti." V čom spočíva toto tajomstvo?

Po Ježišovom krste „Duch vyviedol Ježiša na púšť, aby ho diabol pokúšal. A keď sa štyridsať dní a nocí postil, napokon vyhladol" (Mt 4,1-2). Matúš živo opisuje drzosť pokušiteľa a jeho trojnásobné pokúšania. Diabol neuspel a po ráznom Ježišovom odmietnutí – odíď satan! – opustil Ježiša. Ježiš dovolil toto pokúšanie pre naše poučenie.

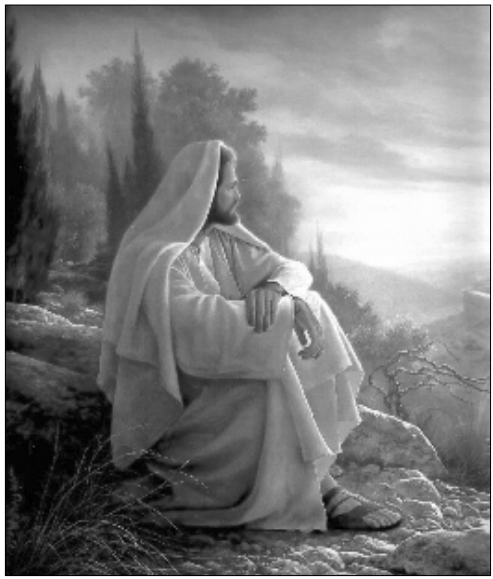

Na púšti nášho života sme vystavení rôznym nástrahám tela i duše. Ak chceme vytrvať na ceste viery, pokánia, otvorenosti voči Bohu, ak chceme byť pripravení na obety, odriekania, musíme sa postiť. Čo je pôst ? Pôst je úprimná a vrúcna modlitba tela i duše. Pán Ježiš odišiel na púšť, aby sa pôstom pripravil na verejné účinkovanie.

Cirkev stanovila pôstny čas 40 dní, aby sme sa pripravili na dôstojné slávenie veľkonočného tajomstva, ale aj preto, aby sme sa dostali čo najbližšie k Pánu Bohu a čo najďalej od hriechu. Lebo pôstna doba je dobou pokánia. Sv. Pavol nás napomína: „Však viete, aký je čas, že už nadišla hodina, aby ste sa prebudili zo sna. Veď teraz je nám spása bližšie ako vtedy, keď sme uverili. Noc pokročila, deň sa priblížil. Zhoďme teda skutky tmy a oblečme sa do výzbroje svetla. Žime počestne ako vo dne; nie v hýrení a opilstve, nie v smilstve a necudnosti, nie v svároch a žiarlivosti, ale oblečte si Pána Ježiša Krista; a o telo sa nestarajte podľa jeho žiadosti" (Rim 13, 11-14).

V tomto čase sa máme viac ako inokedy cvičiť v troch formách vnútorného pokánia – v pôste, modlitbe a almužne. Žiaľ, pôst sa vytráca z našich kresťanských rodín. Stráca sa aj pocit viny za nedodržiavanie prikázaných pôstov. Zdržiavanie sa mäsitých pokrmov v určených dňoch je zaznávané a pokladané za prežitok...

V dobe Veľkého pôstu treba prísne dodržiavať predpísané pôsty. Prvý a posledný deň Veľkého pôstu je najprísnejší pôst – zdržanie sa mäsitých, mliečnych a vaječných jedál a ujma (3-krát jesť a len raz do sýtosti). Kto chce však duchovne rásť a mať úžitok duše i tela, neostane len pri dodržiavaní prikázaných pôstov. Treba využiť čas v cvičení sebazapierania. Dni Veľkého pôstu majú byť viac ako inokedy dňami modlitby, dobrovoľného pôstu, pokánia a zmierenia. Odopierať si len pokrmy by bolo málo. Máme sa zriekať všetkého, čo napomáha hriechu, vedie k hriechu, ale aj niečoho, čo je dovolené, ale nie je potrebné. Určiť si niektoré dni pôst od televízie, rozhlasu, hudobných programov (mládež), fajčenia, alkoholu a konať iné sebazaprenia. Dobrovoľne, z lásky k Bohu, radostne!

Pán Ježiš hovorí svojim učeníkom: „A keď sa postíte, nebuďte zamračení ako pokrytci. Znetvorujú si tvár, aby ľudia videli, že sa postia. Veru, hovorím vám: už dostali svoju odmenu. Keď sa ty postíš, pomaž si hlavu a umy si tvár, aby nie ľudia zbadali, že sa postíš, ale tvoj Otec, ktorý je v skrytosti. A tvoj Otec ťa odmení, lebo on vidí aj v skrytosti" (Mt 6, 16 – 18).

Naša životná cesta je cesta k Otcovi. Kráčajme po nej radostne v čase súženia i v čase pohody. Starozákonný popol kajúcnosti nech nám nezdobí našu hlavu, ale našu dušu. Takto sa najlepšie spojíme s Ježišovým tajomstvom na púšti!

František Fedor

Ilustračná snímka: internet

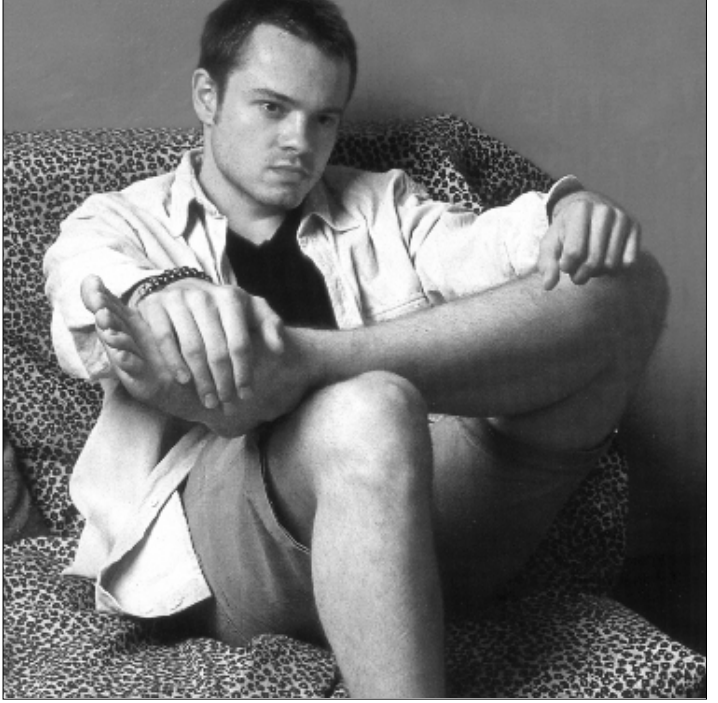

Život na víťaznej strane

Mám 29 rokov a som ženatý. V mojom živote bolo obdobie, keď som žil „na divoko." Bol som „dobrý katolícky chlapec", chodieval som každú nedeľu do chrámu, ale pravdou je, že súčasne som žil na internáte so svojím dievčaťom. V tom období som viedol spoločenstvá na jednej škole a zároveň som žil inak. Po večeroch som chodieval do krčiem a každý večer som sa spíjal, lebo som sa bál ísť domov a stretnúť svojich rodičov, špeciálne otca, lebo som vedel, že by mi asi vybil zuby. A mal by pravdu.

Bolo to obdobie, keď som hľadal Pána. Bolo krátko po revolúcii, keď všetko to, čo bolo predtým zakázané, bolo zrazu dovolené. Predtým som chodieval na púte, hral som tam v noci, a keďže to bolo zakázané, bola tam príchuť niečoho ťažkého. Naraz to ale bolo dovolené, a prestalo to už byť zaujímavé. Tak sme sa stretávali s priateľmi čoraz ďalej od Božieho chrámu, až nakoniec v krčmách, a žili sme život, ktorý bol prázdny. Ja som hľadal, v čom by som mohol nájsť naplnenie a skúšal som to s knihami od Břetislava Kafku o parapsychológii, vyvolávaní duchov a ostatných veciach. Myslel som si – to je to duchovno, čo hľadám! Pravdou však je, že po krátkom čase sa mi už začalo zdať, že počujem kroky v byte, keď tam nikto nebol, otváranie i zatváranie dverí vtedy, keď okrem mňa nebol v byte nikto iný a ja som si myslel – už som na ďalšom stupni, už počujem veci, ktoré iní nepočujú, už som nazrel hlbšie. Keby som to povedal nejakému psychiatrovi, asi by ma zbalili. Skúšal som veci, ako je Silvova metóda a ďalšie okultné praktiky, v ktorých som myslel, že nájdem zmysel svojho života. Ale pravdou je, že môj život sa čím ďalej, tým viac rozsýpal. Rodičia ma vyhadzovali z domu - a mali pravdu. So svojím dievčaťom som sa práve rozchádzal, lebo nám nestačilo to, čo sme mali. Ten telesný vzťah nemohol vydržať dlhšie ako nejaké dva roky. Veľa som rozmýšľal, čo mám robiť.

Jedného dňa som sa ocitol na priateľovej vysviacke a ako som tak sedel v chráme, vo vnútri som v hneve kričal na Boha: „Ty si taký nikto! Ja som ti bol na prvom svätom prijímaní, chodil som do chrámu a ty si pre mňa nikdy ani len prstom nepohol! Nikdy si pre mňa nič neurobil, nikdy si moje modlitby nevypočul, nikdy si sa na mňa ani neohliadol. Modlil som sa za rodičov, prosil som ťa, aby sa k sebe začali správať normálne, a oni sa pritom rozvádzajú!" Bol som veľmi nahnevaný. Počas premenenia som naňho v duchu vykrikoval: „Pozri, tí ľudia ti tu vstávajú, kľakajú, vstávajú, kľakajú, je to ako v telocvični a ty sa na to tak dívaš, ani prstom nepohneš…" V tej chvíli som si ale uvedomil, že on tam stojí. Ako som tam tak kľačal, on stál predo mnou a jediné, čo som vtedy vnímal, bolo, že Boh mi hovorí: „Mám ťa rád." Vo mne to zovrelo: „Tak ty si prídeš a povieš: Mám ťa rád a všetko bude výborné, nádherné?!…" Ale vedel som, že Boh mi stále hovorí: „Mám ťa rád takého, aký si." A to ma úplne zlomilo. To som nečakal. Dovtedy mi rodičia vždy hovorili: „Ak budeš dobrý chlapec, tak my…" Alebo moje dievča: „Ak budeš so mnou, tak ja…" Vždy tam bola nejaká podmienka a naraz som prežil, že Boh mi hovorí: „Mám ťa rád takého, aký si." Ja som sa tam rozplakal a pýtal som sa: „Aj s tým všetkým, čo som vykonal? Pane, aj s týmto, aj s ďalšími vecami?" Všetky som mu tam vymenovával. Vedel som, že Boh na všetko odpovedá: „Áno, aj s týmto, s týmto všetkým ťa veľmi milujem." Ja na to: „Dobre, ale neskončí to, keď vyjdem z chrámu?" Prežil som, akoby mi povedal: „Nie, je to nekonečný príbeh - to sa nikdy neskončí, nikdy ťa neopustím, nikdy sa ťa nezrieknem, vždy ostanem pri tebe."

Rozmýšľal som, čo mám spraviť. Chodil som vtedy s dvoma dievčatami naraz, lebo som si myslel, že v nich nájdem šťastie. Ony sa o sebe dozvedeli, a zhodou okolností jedna z nich kľačala vtedy vedľa mňa. Je to moja terajšia manželka, po piatich rokoch chodenia sme sa vzali. Plakala tam vedľa mňa a ja hovorím: „Čo s tými dvoma vzťahmi?!" Vnútri som cítil: „Ty presne vieš, čo máš spraviť." Bola to pravda. Jeden vzťah bol vyložene telesný, lebo to dievča nikdy nepovedalo nie a s mojou terajšou manželkou sme mali veľmi čistý vzťah, veľmi sme si rozumeli, ale mne tam chýbalo práve to telesné. Tak som jej vonku pred chrámom povedal, že som sa stretol s Bohom. Poťukala si na čelo, divne sa na mňa pozrela a hovorí: „To ti mám veriť?" Tak som jej povedal: „Pozri, skús to so mnou. Nemusíš mi veriť, ale ak som sa naozaj s ním stretol, tak to sama uvidíš." Po piatich rokoch si ma vzala.

Boh v mojom živote spravil naozajstnú zmenu. Vyslobodil ma z mojich hriechov a ja som mu odovzdal svoj život, rozhodol som sa patriť iba jemu. Povedal som: „Pane, môj hriech ti patrí, patrím ti ja sám, prosím, odpusť mi a veď ma po svojej ceste." A on to urobil. Bál som sa, že môj život bude nudný, že sa budem musieť obliekať, ako sa obliekajú všetci, že sa budem musieť správať, ako sa správajú všetci, a že ja to zo dňa na deň nedokážem. A nevedel som ani, či práve to chcem. Ale isté je, že Boh prišiel do môjho života. Teraz žijem s Pánom a môj život je naozaj plný. Modlím sa za veci a som šťastný, keď môžem vidieť, ako ich Boh dáva. Som šťastný, že môžem žiť s Bohom na víťaznej strane. Je to ten istý Boh, ktorý zlomil hriech pred vyše 2000 rokmi, a neexistuje taký hriech, ktorý by ním nebol zlomený. To znamená, že neexistuje hriech, ktorý by ďalej mohol vládnuť môjmu telu. Neexistuje hriech, ktorý by mohol ďalej vládnuť, ak si ho sami nezvolíme. Pozývam každého k tomu, aby sme sa vydali Bohu, aby sme žili na víťaznej strane.

Braňo Letko

Ilustračná snímka: archív redakcie

ORBIS COMMUNIC ATIONIS SOCIALIS 2004

Cirkev si je vedomá svojej povinnosti hlásať spásu všetkým ľuďom a vie, že evanjeliové posolstvo nie je vyhradené len malej skupine privilegovaných či vyvolených osôb, ale že je určené všetkým. Ako Kristus aj Cirkev cíti úzkosť nad blúdiacimi a vyčerpanými zástupmi, ktoré sa podobajú ovciam bez pastiera, a tiež často opakuje jeho slová: „ľúto mi je zástupu“.

Tieto a im podobné myšlienky rezonujú aj v posledných dňoch, keď integračné aktivity postkomunistických krajín strednej Európy sa dostávajú do plného prúdu. Vážnu úlohu v procese zjednocovania sa európskych kultúr zohrávajú prostriedky masovej komunikácie. A práve ich dôležitosti a nezastupiteľnosti v európskom priestore sa venovala Medzinárodná vedecká konferencia „Význam spoločenskej komunikácie v zjednocujúcej sa Európe“, ktorá sa konala na Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove pod záštitou prešovského eparchu Mons. ThDr. Jána Babjaka, SJ, a odborného garanta Prof. Dr. hab. Tadeusza Zasępu. Ovocím tejto konferencie je už v poradí tretie číslo medzinárodnej teologickej revue o otázkach spoločenských komunikačných prostriedkov Orbis communicationis socialis 2004, ktorá vyšla v týchto dňoch. Katedra kresťanskej edukácie GBF PU v Prešove organizuje od roku 2001 aktivity týkajúce sa aj spoločenských komunikačných prostriedkov a ich angažovania sa v Cirkvi. Vyššie spomenutý zborník príspevkov je výsledkom aktívnej spolupráce Katedry kresťanskej edukácie a ďalších vzdelávacích inštitúcií na Slovensku i v zahraničí. Hlavná redakcia sídli na GBF PU v Prešove a ďalšie spolupracujúce pracoviská sú: Lubelska Szkoła Wyższa im Króla Władysława Jagiełły, Katolícka univerzita v Ružomberku – Pedagogická fakulta, Katolicki Uniwersytet Lubelski – Wydział Teologii, Katolícka univerzita v Ružomberku – Teologická fakulta v Košiciach, Jihočeská univerzita v Českých Budejoviciach – Teologická fakulta. Podľa slov zodpovedného redaktora Doc. ThDr. PaedDr. Mareka Pribulu, PhD., sú každoročne k spolupráci v oblasti náboženskej masmediológie pozývaní ďalší odborníci. Nebolo to inak ani pri príprave posledného čísla medzinárodnej teologickej revue, keď bola k spolupráci pozvaná Karlova univerzita v Prahe – Katolícka teologická fakulta. Spoluprácu nám potvrdil aj prodekan pre vzdelávanie tejto fakulty Dr. Vojtěch Eliáš.

Obsahom zborníka sú príspevky známych i menej známych odborníkov pracujúcich v oblasti spoločenských komunikačných prostriedkov. Dočítate sa tu o mediálnom pôsobení blahoslaveného biskupa–mučeníka Mons. Vasiľa Hopka, ako ho predstavuje prorektor PU v Prešove Doc. ThDr. Peter Šturák, PhD. Príspevok PaedDr. Ing. Gabriela Paľu poukazuje na možnosti použitia informačných technológií v cirkevných inštitúciách a ich morálne a etické dilemy. Článok Doc. ThDr. PaedDr. Mareka Pribulu, PhD., pojednáva o výchove v prostriedkoch spoločenskej komunikácie. Príspevok PaedDr. ThDr. Andreja Slodičku, PhD., prináša pohľad na obranu kresťanstva v masmédiách. Problémami európskej kultúry sa v svojom príspevku zaoberá Prof. Dr. hab. Tadeusz Zasępa. O cirkevných mediálnych inštitúciách v zjednocujúcej sa Európe a problémoch globalizácie v aktivitách Centra L. J. Lebreta píše vo svojich príspevkoch Dr. hab. Karol Klauza. Pohľad na generáciu mladých Európanov ako internetovej society prináša Doc. ThDr. Juraj Spuchľák, PhD. O budúcnosti Európy založenej na novej evanjelizácii píše ThDr. Ľubomír Petrík, PhD. Mediálno-prorocké pôsobenie Jána Pavla II. v prospech jednoty Európy predstavuje vo svojom článku ThDr. Slavko Ganaj, PhD. O tom, aký význam majú jazyk, komunikácia a informácia, píše Doc. PhDr. Michal Varchola, CSc. V záverečnom príspevku opisuje fenomén biblických frazém PhDr. Martina Ferencová.

V budúcnosti sa Katedra kresťanskej edukácie GBF PU v Prešove chce, okrem iného, naďalej angažovať v oblasti prostriedkov spoločenskej komunikácie a zhodnocovaní ich pozitívneho vplyvu na zdravý morálny vývoj v integrujúcom sa európskom priestore. Dôkazom toho je aj mediálny projekt, ktorý chcú na katedre začať realizovať už tento rok. Dvojročný projekt pod názvom „Komparácia programov mediálnej edukácie v školskej katechéze vo vybraných krajinách ako rozhodujúci predpoklad pre tvorbu obsahu mediálnej problematiky v náboženskej výchove“ si kladie za cieľ taxatívne stanoviť požiadavky Katolíckej cirkvi na mediálnu výchovu na základe učenia Magistéria a zistiť súčasnú pozíciu mediálnej výchovy v školskej katechéze a jej kvalitu a porovnať ich so zahraničím. Tento projekt bude taktiež naďalej rozvíjať spoluprácu s inými vzdelávacími inštitúciami na Slovensku i v zahraničí.

Zborník Orbis communicationis socialis 2004 si môžete objednať na adrese fakulty.

Gabriel Paľa

Aj vy chcete podporiť vysielanie jediného kresťanského rádia na Slovensku?

Podporte nás svojimi 2% z dane

RÁDIO LUMEN

Ďakujeme

PRE LUMEN n.o. Banská Bystrica
informácie na tel.č. 048/ 471 08 10, alebo na www.lumen.sk

slovo test

Otestujte si nezávazne svoje vedomosti. Odmenou vám bude poznanie neznámeho.

1. V akých jazykoch bol napísaný nápis na Ježišovom kríži?

2. Ktorý z prvých diakonov Cirkvi bol ukameňovaný?

3. Koľko je sviatostí? Vymenujte ich.

4. Ako sa volala žena, ktorú vzkriesil apoštol Peter?

5. Kde sa nachádza sídlo patriarchu Katolíckej cirkvi?

6. Ktoré sú dva mariánske mesiace v roku?

7. Aké je biskupské heslo vladyku Jána Babjaka, SJ?

8. Do akej rehole patrí náš otec biskup Ján Babjak?

9. Kde sa narodil otec emeritný biskup Ján Hirka?

10. Kto bol hlavným svätiteľom otca biskupa Jána Hirku?

Odpovede: 1. v hebrejskom, gréckom, latinskom; **2.** Sv. Štefan; **3.** Sedem: krst, myropomazanie, eucharistia, manželstvo, kňazstvo, svatosť zmierenia, pomazanie chorých; **4.** Tabita s priezvoním Dorkas; **5.** vRíme vo Vatikáne; **6.** máj a október; **7.** Vy ste chrám živého Boha; **8.** Jezuiti-Spoločnosť Ježišova; **9.** Abranovce; **10.** Mons. Jozef kardinál Tomko.

DETSKÉ MIŠ-MAŠ
MIŠA a MAŠE

Vážení, ste blažení? Tak ste, či nie ste? Najlepšie bude, keď si najprv objasníme, čo to znamená byť blažený alebo blahoslavený. Podľa jednej múdrej knihy je to ten,:

1. kto zachováva zásady evanjeliovej dokonalosti,
2. ktorého Cirkev povýšila na uctievanie veriacimi,
3. ktorý je hodný úcty, oslávenia,
4. ktorý pociťuje blaho - šťastný.

A teraz Vám znova dávam otázku: **Vážení, ste blažení?**

„Buďte teda žiadostiví mojich slov, túžte po nich, poučujte sa!" (Múdr 6, 11)

Milé deti, ale aj vy, ostatní čitatelia tejto stránky, v nasledujúcich číslach nášho časopisu budeme hľadať odpoveď na otázku, či sme alebo či môžeme byť blažení. Spolu s našimi priateľmi, kostolnými myšami, otvoríme neobyčajnú knihu - Sväté písmo. Verím, že Slovo živého" Boha nás naučí ako blažene žiť.

Vo Svätom písme sa veľakrát spomína, kto je blažený. Ježiš v Matúšovom evanjeliu vymenúva tie, ktoré nám zaručia nebeské kráľovstvo. Ak si v tomto evanjeliu vyhľadáš Reč na vrchu, určite budeš vedieť usporiadať aj blažené srdiečka. Na každom z nich je nakreslené blaženstvo aj odmena.

Matúš 5, 3-13

Srdiečková blaženosť

1. Blahoslavení chudobní v duchu,
lebo ich je nebeské kráľovstvo.
2. Blahoslavení plačúci,
lebo oni budú potešení.
3. Blahoslavení tichí,
lebo oni budú dedičmi zeme.
4. Blahoslavení lační a smädní po spravodlivosti,
lebo oni budú nasýtení.
5. Blahoslavení milosrdní,
lebo oni dosiahnu milosrdenstvo.
6. Blahoslavení čistého srdca,
lebo oni uvidia Boha.
7. Blahoslavení tí, čo šíria pokoj,
lebo ich budú volať Božími synmi.
8. Blahoslavení prenasledovaní pre spravodlivosť,
lebo ich je nebeské kráľovstvo.
9. Blahoslavení ste, keď vás budú pre mňa potupovať a prenasledovať a všetko zlé na vás nepravdivo hovoriť; <u>radujte sa a jasajte, lebo máte hojnú odmenu v nebi.</u>

Zo srdiečok si môžeš urobiť záložku do knihy alebo si ich jednoducho zavesiť na stenu do svojej izby. Postup: 1. Srdiečka povystrihuj a vyfarbi. 2. Prerušované čiary narež orezávatkom. 3.Jednotlivé srdiečka v správnom poradí nasuň na pásik papiera s rozmermi 0,5 x 30-35 cm. Pásik môžeš nahradiť ozdobnou stužkou.

zárez

stuška

Maša je výborná kuchárka a Mišo to vie náležite oceniť. Niekedy to však trochu preženie.

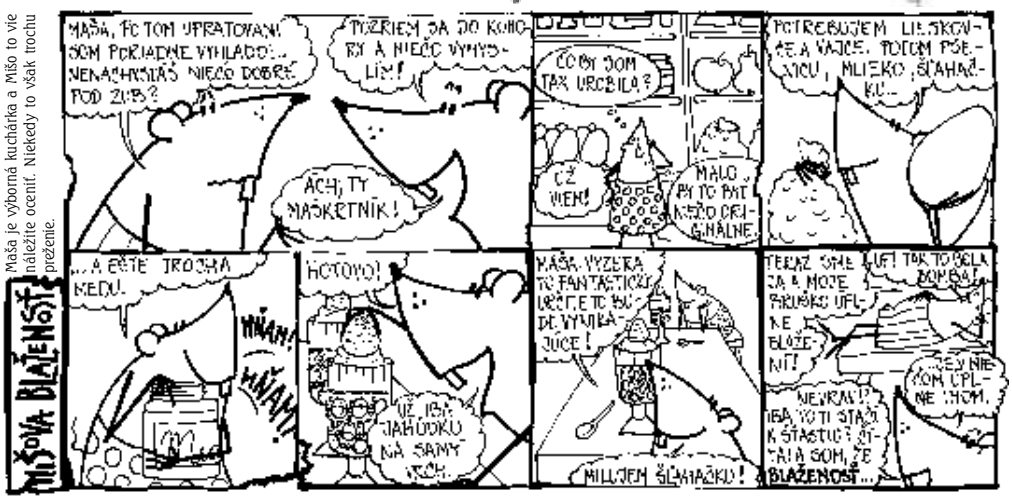

OSEMSMEROVKA

S	P	O	M	Š	A	R	N	K	I	L	V	A
T	A	L	A	E	B	O	Ľ	L	E	D	E	N
S	A	M	Á	R	I	A	H	A	K	Z	N	CH
Ž	E	R	A	S	H	K	R	S	A	V	I	A
N	S	T	I	R	T	Z	A	U	V	Z	E	R
L	Á	S	I	M	I	M	D	R	Á	V	C	T
O	I	E	O	N	A	T	Á	K	M	I	S	S
H	CH	T	O	D	O	T	Á	T	CH	E	B	Í
L	E	B	Á	CH	O	N	E	N	I	R	L	T
A	R	N	O	N	A	M	D	A	I	A	Á	K
S	N	T	S	H	I	N	A	I	M	N	R	M
O	A	T	T	S	A	E	Ť	P	R	Í	F	A
E	O	L	I	S	T	T	A	O	Ž	I	A	Ľ
A	L	A	O	O	R	D	S	L	T	E	R	L
S	CH	I	D	M	CH	K	I	T	E	H	N	Ľ
Á	Í	R	Á	A	E	I	M	T	V	R	Í	Á
R	A	N	A	Š	L	Ž	A	Á	S	O	K	R
K	A	I	N	I	A	H	O	R	E	B	Ľ	K

Legenda: AMEN, ANTIOCHIA, ARCHA, ARIMATEA, ÁBEL, BOHATSTVO, BRAT, DAMASK, EDEN, ELIÁŠ, ENOCH, EZAU, FARNÍK, HLAD, HLAS, HOREB, HRAD, HRIECH, HROB, CHRÁM, INRI, IZÁK, IZRAEL, KAIN, KARMEL, KLAS, KRÁĽ, KRÁSA, KRÍŽ, KRST, KVET, LAMPA, LIST, LITÁNIE, MISA, MISÁL, NAIM, OCHOTA, OLTÁR, OMŠA, ORNÁT, RANA, SALOME, SAMARITÁNI, SAMÁRIA, SILOE, SION, SNEH, SODOMA, STRACH, SVET, TIARA, VENIEC, VIERA, ŽALM, ŽIAĽ.

Tajničku tvorí 32 nevyškrtaných písmen. Autor: Marek Pataky. Riešenie z čísla 2: **„Boh je prameň a darca múdrosti.“**

Pomôcky: Arus, Ik, aorista	Malý smrek	2. časť tajničky	Nemecká predložka	Preš	Súčasť hodiniek	Autor: Vlado Komanický z Humenného	1. časť tajničky	Nástenný gobelín
Snívalo						Súhlas Hatili		
Člen vlády								
Kartársky výraz			Zánik Princíp skeptikov					
Palma				Mesto v USA Milión gramov				
Okrídlené dieťa					Kód Rakúska			Zdesenie
Kúzlo					Kosák			
Germánsky najvyšší boh					Izolačná krytina			
Potreba ženca					Iba Autor Vinetoua			
slovo	Skratka staršieho Argón, zn.			Druh módy 55 v Ríme				
Husársky kabátik						Ruské jazero		
Bystriny						Kancelárska skratka		

SPOLOK SVÄTÉHO CYRILA A METODA

Naši jubilanti

V januári 2005 si okrúhle životné jubileum pripomínajú títo naši členovia:
Mária Beňová z Veľkých Levárov, Zdena Guziová z Vyšnej Olšavy, Terézia Hegedušová z Hrane, Blažej Mojcik zo Šamudoviec, PhDr. Agáta Vitkovičová z Hažína nad Cirochou, Zlatica Volčková zo Sirníka.
Všetkým jubilantom vyprosujeme hojnosť Božích milostí. Na mnoho rokov, šťastných rokov!

Štedré srdcia

Členovia spolku z Brusnice 140 Sk, členovia spolku z Bunkoviec 360 Sk, členovia spolku z Čertižného 1000 Sk, členovia spolku z Dvorianok 340 Sk, členovia spolku z Drienice 260 Sk, členovia spolku z Hatalova 60 Sk, členovia spolku z Hažína nad Cirochou 180 Sk, členovia spolku z Humenného-Dubníka 40 Sk, členovia spolku z Lastomíra 100 Sk, členovia spolku zo Sobraniec 270 Sk, členovia spolku zo Stredy nad Bodrogom 40 Sk, členovia spolku z Trnavy pri Laborci 60 Sk, členovia spolku z Veliat 210 Sk, Bohuznáma z Kusína 140 Sk, Mária Bardociová z Bunkoviec 50 Sk.

Úprimné Pán Boh zaplať

Sv. Terézia z Lisieux: ... (dokončenie v tajničke)

Tajnička z čísla 2: **„Dvom pánom sa nedá slúžiť!“**
Odpovede zasielajte na adresu redakcie do 28. februára 2005. Môžete vyhrať knihu „Verím v príkladoch“. **Výherkyňou sa stala p. Anna Halajková z Kolbovíec. Srdečne blahoželáme.**

ROZHLAS

Rádio Vatikán: FM 93,3 MHz, MW 1530-AB kHz, SW 4005 kHz, Intelsat 325,5 East (Atlantik); 05:25-05:40; 19:45-20:00 - slovensky; 05:10-05:25; 19:30-19:45 - česky

Rádio LUMEN - 16.00 – **Po** - Staré, ale dobré; **Ut** – Folkparáda; **St** – Oldieparáda; **Št** – Gospelparáda; **Pí** – Top 15; **So** - Piesne na želanie; **Ne** - Piesne na želanie. **18.00 Po-Ne** – Svätá omša – Emauzy. **19.00** - **So** – Ruženec pre Slovensko. **20.30 - Po** – Študentské šapitó; **Ut** – Duchovný obzor; **St** – Lupa; **Št** – História a my; **Pí** – ÚV hovor. **20.30 - So** – Od ucha k duchu
Krátke správy: denne o 0:00, 6:00 (avíza), 7:00, 8:00; v pracovné dni aj o 9:00, 10:00, 11:00, 13:00, 15:00 hod.
Ranné chvály: 5:45 h.; **Anjel Pána** : 12:00 h.
Čo vy na to: v pondelok až sobotu o 14:00 h.

Recept na radosť

Vezmeme si 12 mesiacov. Poriadne ich očistíme od zachmúrenosti, puntičkárstva, strachu, zhonu.

Každý mesiac sa rozdelí na 30 alebo 31 dielikov. Zásoba vystačí na celý rok. Potom si každý deň upravíme takto: 1 diel práce, 2 diely dobrej nálady, 3 vrchovaté lyžice optimizmu, porciu dôvery v Pána Boha. Jednu čajovú lyžičku optimizmu, znášanlivosti, zrnko trpezlivosti, štipku ohľaduplnosti.

Netreba zabudnúť, že toto všetko sa musí bohato zaliať láskou. Takto pripravené prízdobíme kytičkou pozornosti. Podávame s milým úsmevom a priateľským slovom.

Mgr. Peter Tkáč

Vyšiel časopis Artos

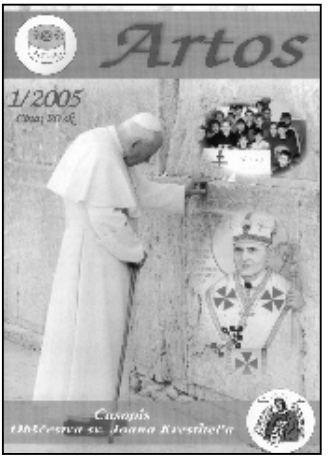

Od januára 2005 začal Spolok sv. Jána Krstiteľa (Obščestvo sv. Joanna Krestiteľa) v Medzilaborciach vydávať časopis Artos, ktorý bude vychádzať štvrťročne. Budú v ňom duchovné, historické, morálne články i články zo života spolku, ktoré budú písané prevažne v kodifikovanom rusínskom jazyku. Cena jedného výtlačku je 20 Sk a môžete si ho objednať na adrese:
Gréckokatolícky farský úrad Čabiny 99, 067 02.

Milan Jasik

Blahoželania

Dňa 10.2.2005 sa dožil požehnaných 60 rokov **Vincent Ordoš** z Rozhanoviec. Do ďalších rokov života mu od Nebeského Otca vyprosujeme veľa zdravia, hojnosť Božích milostí a ochranu Presvätej Bohorodičky. Mnoho rokov!
Manželka Mária, dcéra Janka, syn Róbert s manželkou Evkou a vnučka Katka.

Dňa 17. februára 2005 sa dožíva krásnych 30 rokov o. **Slavomír Krajňák**, správca farnosti Zámutov. Prajeme mu veľa zdravia, lásky, Božích milostí a požehnania do práce v Pánovej vinici. Na mnohaja i blahaja lita! Všetko najlepšie želajú rodičia a súrodenci.

„Pred domom p. **Jána Sinčáka** z Falkušoviec sa vtáčiky schádzajú a k jeho životnému jubileu osem hlasov spievajú.“ Dňa 18.2.2005 sa dožíva 70 rokov manžel, otec, kurátor a kantor Ján Sinčák z Falkušoviec. K tomuto vzácnemu životnému jubileu mu z úprimného srdca prajeme veľa zdravia, Božieho požehnania a milostí.
Ďakujeme mu za všetko, čo vykonal pre svoju rodinu, za jeho kurátorsku činnosť a za jeho 7 ročnú kantorskú činnosť, za to, že svojim spevom zveľaďuje náš krásny byzantský obrad. Želáme mu, aby mu hlas ešte dlho vydržal. Prosíme dobrotivého Boha, aby mu doprial ešte veľa rokov v rodinnom kruhu, medzi veriacimi pri dobrom zdraví. Na mnoho rokov!
rodina jubilanta, manželka, dcéra, syn s rodinou a veriaci

Drahý duchovný otec **Marcel Gecej**!
Prijmite nasledujúce slová od nás, vašich veriacich, k vašim 28. narodeninám s takou veľkou radosťou v srdci, s akou ich všetci vďačne venujeme.
Nech vás Ježiš Kristus do ďalších rokov života posilňuje, nech vás Svätý Duch po celý život osvecuje, nech vás Presvätá Bohorodička navždy ochraňuje. Aby nás vaše slová pri svätých liturgiách v našom chráme naplňali ešte mnoho rokov duchovným šťastím a pokojom.
Neustále každý deň privádzate k oltáru roztratené ovečky. Pomáhate nám Božím slovom. Na vašej tvári bol vždy úsmev, hoci vás aj niečo trápilo. Nesmierne si ceníme vašu prácu a úprimne ďakujeme za všetko, čo ste pre našu farnosť doteraz vykonali. Nech vás Pán Boh žehná a my vám budeme pomáhať modlitbami. Budeme vám z drobných ružencových zrniek viť kytičky lásky, milosrdenstva a prinášať ich úprimne na oltár.
To všetko vám, náš duchovný otec, s láskou a vďačnosťou želajú veriaci z Trnavy pri Laborci.

Nech ťa Pán Boh požehnáva, zdravie, šťastie, silu dáva. Nech je pokoj v tvojej duši, nech ti srdce láskou túži.“
Toto blahoželanie adresujeme 21. februára našej mamke **Kvetke Popovičovej** k jej 60. narodeninám. Všetko najlepšie praje a vyprosuje celá rodina.

Spomíname

Dňa 21. februára 2005 uplynie päť rokov od úmrtia nášho milovaného manžela, otca, dedka **Pavla Fedora** zo Stankoviec.
Daruj mu, Pane, blažený pokoj a večnú radosť v nebi.
S láskou i s bôľom v srdci na neho v modlitbách spomínajú manželka Mária, dcéra Mária a syn Peter so svojimi rodinami.

Inzercia

Maľovanie interiérov chrámov, obnova fasád, reštaurovanie oltárov, ikonostasov, obrazov, sôch a zlátenie. Oprava a ladenie organov. Pokrývanie striech a veží. Ponúkame zľavu, stopercentnú kvalitu a dlhoročnú záruku.
Tel.: 035/ 659 31 39, 0905 – 389 162; www.reart.szm.sk

Oznamy

Termín podávania prihlášok na štúdium na GBF PU sa posunul na **31. marca 2005.**
Správne číslo účtu je: **7000066503/8180.**
Banka: Štátna pokladnica

Ponuka

Ak máte záujem o **Schematizmus prešovskej eparchie na rok 2004**, môžete si ho telefonicky objednať na čísle 051/7562668 alebo na poštovej či mailovej adrese redakcie. Cena s dobierkou je **670 Sk / kus**.

Na Slovo darovali

Margita Hrehorčáková, Michalovce – 1000Sk; Ľubomír Porhinčák, Bratislava – 500Sk; Justína Hospodárova, Bratislava – 110Sk; Michal Škoviera – 120Sk; Veriaci z Lesíčka – 180Sk; JUDr. Anna Chytilová, Košice – 110Sk.

Úprimne ďakujeme

Cenník inzercie

Za každé slovo - 3 Sk (dátum sa počíta za jedno slovo, titul, spojky a predložky sa nepočítajú).
Za fotografiu: 30 Sk (ak si žiadajú vrátiť + 10 Sk poštovné).

ROZHODNI SA - 2 % DANE!
SPOLOK SV. CYRILA A METODA

Spolok sv. Cyrila a Metoda má dnes takmer 4 000 evidovaných členov, vrátane významných osobností kultúrneho a náboženského života, bez obmedzenia národnosti a vierovyznania. Spolok pravidelne vydáva kalendáre, náboženskú literatúru, podporuje spevácke zbory, pomáha odhaľovať našu minulosť, podporuje aktivity detí a mládeže.
Spolok sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach bol dňom 13.12.2004 zaregistrovaný v Notárskom centrálnom registri určených právnických osôb /pod zn. NCR 3911/2004/ ako prijímateľ 2 % dane z príjmu podľa zákona o daniach z príjmu.
Ak chcete ako podnikatelia prispieť 2 % zo svojich daní na činnosť nášho spolku, uveďte do vyhlásenia o poukázaní sumy zodpovedajúcej 2% zaplatenej dane, časť - údaje o prijímateľovi nasledovné údaje:
Spolok sv. Cyrila a Metoda, Hollého 2 071 01 Michalovce
IČO: 17078024
DIČ: 2020748257
banka: OTP Banka Slovensko, pob. Michalovce
číslo ú.: 569 7345/5200
právna forma: občianske združenie

V tú noc, keď bol zradený

K Roku Eucharistie

Vieme, že náš Pán sa nám nezanechal len vo svojom slove, ktoré sa nám pravidelne číta pri bohoslužbách, alebo po ktorom môžeme siahnuť kedykoľvek, ale zanechal sa nám aj v Najsvätejšej Eucharistii, aby takýmto spôsobom bol s nami až do konca sveta. „Pán Ježiš v tú noc, keď bol zradený", píše svätý apoštol Pavol, „vzal chlieb, vzdával vďaky, lámal ho a povedal: «Toto je moje telo, ktoré je pre vás; toto robte na moju pamiatku»" (1 Kor 11, 23 24). „Slová apoštola Pavla nás povádzajú do dramatických okolností, v ktorých sa zrodila Eucharistia. Tá nesie v sebe nezmazateľne vpísanú udalosť Pánovho utrpenia a smrti. Je nielen jeho pripomenutím, ale aj sviatostným sprítomnením. Je to obeta kríža, ktorá sa opakuje po stáročia" (Ján Pavol II.: Cirkev žije z Eucharistie, 11).

V týchto Kristových slovách je vyjadrené Kristovo želanie, aby sme tento veľký dar, akým je Eucharistia, opakovali stále, až „kým nepríde" (1 Kor 11, 26).

Eucharistia bola už stredobodom života Kristových učeníkov. Keď vo večeradle prijali Ježišovo pozvanie: „Vezmite a jedzte... Pite z neho všetci..." (Mt 26, 26-27), po prvý raz vstúpili do sviatostného spoločenstva s ním. Tým, že im Kristus ponúkol ako pokrm svoje telo a svoju krv, tajomne ich zapojil do obety, ktorá sa naplnila o niekoľko hodín na Kalvárii. Od tejto chvíle až do konca sveta sa Cirkev buduje prostredníctvom sviatostného spoločenstva s Božím Synom, ktorý sa za nás obetoval. To bolo jeho sväté želanie: „Toto robte na moju pamiatku" (1 Kor 11, 24).

Cirkev prijala Eucharistiu od Ježiša Krista, svojho Pána, ako najväčší dar. Je to dar seba samého, jeho osoby v jej svätej ľudskosti, ako aj jeho diela spásy. Tá nie je ohraničená v minulosti, lebo všetko, čím Kristus je, a všetko, čo urobil a pretrpel za všetkých ľudí, má účasť na Božej večnosti, takže presahuje všetky časy.

„Odvtedy, čo na Turíce Cirkev – ľud Novej zmluvy – začala svoje putovanie k nebeskej otčine, božská sviatosť neustále ožarovala jej dni a napĺňala ich dôveruplnou nádejou" (Cirkev žije z Eucharistie, 1).

Už prví kresťania „deň čo deň svorne zotrvávali v chráme, po domoch lámali chlieb a s radosťou a úprimným srdcom požívali pokrm. Chválili Boha a boli milí všetkému ľudu. A Pán každý deň rozmnožoval tých, čo mali byť spasení" (Sk 2, 46-47). V slovách „lámali chlieb" sa myslí Eucharistia. Na to upozorňuje svätý apoštol Pavol, keď poučuje veriacich v Korinte: „Posúďte sami, čo hovorím: Nie je kalich dobrorečenia, ktorému dobrorečíme, účasťou na Kristovej krvi? A chlieb, ktorý lámeme, nie je účasťou na Kristovom tele? Keďže je jeden chlieb, my mnohí sme jedno telo, lebo všetci máme podiel na jednom chlebe" (1 Kor 10, 15-17). Spoločenstvo Cirkvi sa takto upevňuje aj v jej jednote Kristovho tela.

Eucharistia je takto aj dnes zjednocujúcou silou tých, ktorí uverili v Krista. Veríme, že Ježiš Kristus je medzi nami v Najsvätejšej

Eucharistii, že je tu, že je tou silou, ktorá drží svojich verných pohromade, že „je zdrojom a vrcholom celého kresťanského života" (Lumen gentium, 1).

Jim Caviezel, predstaviteľ Ježiša v americkom filme Utrpenie, svojmu režisérovi pred začiatkom nakrúcania filmu povedal: „Musíme sa každý deň zúčastniť na svätej liturgii. Predtým, ako budeme niesť tento kríž, a predtým, ako začneme nakrúcať tento film, musíme prijať Eucharistiu." A niekedy chodil denne na svätú spoveď.

Misionárky kresťanskej lásky, ktorých zakladateľkou je blahoslavená Matka Terézia z Kalkaty, spravujú aj domy pre chorých na AIDS. Všetci, čo sú tam, vedia, že musia zomrieť. Preto v každom z týchto domov majú svätostánok. Títo ľudia často trávia celého hodiny pred svätostánkom.

Svätí a blahoslavení sú nám ponúknutí Bohom ako príklad a ako pomoc pre náš každodenný život aj v úcte k Najsvätejšej Eucharistii.

Páter Pio často hovorieval: „Často bozkávaj Ježiša, a to s láskou! Dáš mu tým náhradu za zradný Judášov bozk..."

Na to myslel Svätý Otec Ján Pavol II., keď vo svojej encyklike Cirkev žije z Eucharistie, ktorú vydal pri príležitosti Roku Eucharistie, vyzýva: „Najmilší bratia a sestry, vstúpme do školy svätých, veľkých interpretov pravej eucharistickej zbožnosti. V nich dosiahla teológia o Eucharistii plnú krásu, prenesenú do života, je pre nás nákazlivá a, takpovediac, zahrieva" (62).

Osobitnú lásku k Najsvätejšej Eucharistii vidíme v živote blahoslaveného Vasiľa Hopka. O tejto úcte vydal aj dve knižočky: Christos posredi nas (1947) a Christos v nas (1948). A sám trávil dlhé hodiny pred svätostánkom. Eucharistiu chápal ako neoceniteľný poklad nielen vtedy, keď ju slávime, ale aj keď spočívame pred ňou mimo svätej liturgie, aby sme načerpali z toho istého prameňa milosti. Takto neskoršie – v rokoch veľkého utrpenia – mohol o sebe povedať slová, ktoré napísal Svätý Otec Ján Pavol II.: „Koľkokrát, moji milí bratia a sestry, som mal túto skúsenosť a načerpal som z nej silu, potechu a podporu!" (Cirkev žije z Eucharistie, 25).

Viera v živú prítomnosť Ježiša Krista v Najsvätejšej Eucharistii je preto aj skúškou viery, vernosti a dôvery. Je vrcholom kresťanského života. Toto si musíme uvedomiť všetci, zvlášť v tomto Roku Eucharistie, ktorý sa má pre nás stať silným obdobím stretnutia sa s Kristom prítomným v Eucharistii jeho tela a krvi. V tomto tajomstve Ježiš sviatostne aktualizuje svoju veľkonočnú obetu, ktorou vykúpil ľudstvo z otroctva hriechu a nastolil Božie kráľovstvo lásky, spravodlivosti a pokoja. Z Kristovej Veľkej noci sa rodí Cirkev, ktorá žije z Eucharistie, ako nám to pripomína aj encyklika Svätého Otca Jána Pavla II. V nej vyslovuje svoju túžbu a prosbu, aby sme Eucharistiu chápali aj ako „znamenie eucharistickej viery a lásky" a takto chápaná „mohla naďalej žiariť v celej kráse svojho tajomstva" (10).

František Dancák

Ilsutračná snímka: Juraj Gradoš